

**Stichting Pensioenfonds
Citigroup Nederland**

Jaarverslag 2019

Ondernemingspensioenfonds
Opgericht 1 juni 1966.

INHOUDSOPGAVE

1. KERNCIJFERS	3
2. BESTUURSVERSLAG	4
Inleiding	4
Karakteristieken van het pensioenfonds	6
Verslag over het boekjaar	17
3. VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN	51
4. VERSLAG INTERN TOEZICHT	54
5. JAARREKENING 2019	56
Balans	57
Staat van baten en lasten	58
Kasstroomoverzicht	59
Algemene toelichting	60
Grondslagen voor waardering van activa en passiva	60
Toelichting op de balans	70
Risicobeheer en derivaten	77
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	82
Toelichting staat van baten en lasten.....	83
Gebeurtenissen na balansdatum	87
6. OVERIGE GEGEVENS	88
Vaststelling	88
Statutaire regeling omtrent de bestemming van saldo van baten en lasten.....	88
Actuariële verklaring	89
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	91

1. KERNCIJFERS

De bedragen zijn in € 1.000	2019	2018	2017	2016	2015
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	7	7	8	9	10
Gewezen deelnemers	183	187	196	202	209
Pensioengerechtigden	150	148	142	141	141
Totaal	340	342	346	352	360
Reglement variabelen					
Toeslag deelnemers pensioenreglement 1991	1,39%	1,25%	1,0%	0,65%	1,0%
Toeslag overige deelnemers	0,59%	0,14%	0,0%	0,0%	1,0%
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	2.103	1.759	1.412	1.540	1.021
Kostendekkende premie	2.103	1.698	1.432	1.124	601
Pensioenuitvoeringskosten	985	1.105	891	496	397
Uitkeringen	2.745	2.723	2.576	2.528	2.429
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	129.306	113.413	119.128	115.768	108.261
Pensioenverplichtingen	118.011	102.780	104.383	108.419	101.543
Aanwezige dekkingsgraad	109,6%	110,3%	114,1%	106,8%	106,6%
Beleidsdekkingsgraad*	109,2%	113,5%	111,2%	102,8%	111,5%
Vereiste dekkingsgraad strategisch	115,9%	115,4%	115,6%	115,8%	116,6%
Reële dekkingsgraad	87,6%	92,0%	89,6%	83,5%	90,7%
Beleggingsportefeuille					
Vastgoed	-	-	-	-	-
Aandelen	42.323	24.096	29.583	29.113	27.227
Vastrentende waarden	86.848	82.063	79.304	76.335	73.951
Grondstoffen	-	7.045	9.852	10.133	6.991
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement	15,64%	-3,10%	4,74%	8,98%	-2,43%

* De beleidsdekkingsgraad wordt bepaald door een gemiddelde te nemen van de laatste 12 maanddekkingsgraden gerapporteerd aan DNB

2. BESTUURSVERSLAG

Inleiding

Met dit bestuursverslag legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid en over de financiële ontwikkeling van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland (hierna SPCN). Het bestuur heeft in 2019 wederom een volle agenda gehad. De belangrijkste onderwerpen die het bestuur dit jaar op de bestuurstafel heeft gehad, zijn hieronder kort omschreven.

Financiële positie

Na de stijgende trend van de dekkingsgraad in de afgelopen jaren liet 2018 een daling zien. Deze daling heeft zich in 2019 na een korte opleving voortgezet. De actuele dekkingsgraad daalde in 2019 met 0,7%-punt tot een niveau van 109,6%. De beleidsdekkingsgraad daalde eveneens en eindigde op 109,2%. Voornaamste oorzaak van deze ontwikkeling was de daling van de rente in 2019. Eind augustus zakte de actuele dekkingsgraad zelfs tot onder het minimaal vereiste niveau. Eind 2019 steeg de actuele dekkingsgraad echter weer tot boven de minimaal vereiste dekkingsgraad. De werkgever heeft daarom eind 2019 geen bijstorting hoeven te doen. Ultimo 2019 is er echter nog wel steeds sprake van een reservetekort.

DNB toezicht

2019 heeft net als de twee voorgaande kalenderjaren volop in het teken gestaan van het wegnemen van de door DNB geconstateerde tekortkomingen. Dit resulteerde in een groot aantal documenten dat in mei 2018 en juli 2018 aan DNB is toegezonden. Hiermee en met een plan van aanpak heeft het bestuur aangegeven dat het alle onvolkomenheden volledig weg wil nemen, maar daar nog meer tijd voor nodig gehad. In oktober 2018 heeft het bestuur een ontmoeting gehad met een afvaardiging van DNB, waaronder hun experts die de stukken beoordelen. Deze bespreking heeft het bestuur beter inzicht verschaft in wat DNB precies verlangde. Implementatie van de resterende verbeteringen was zodanig gepland dat naar verwachting in 2019 het geheel van strategie, beleid en uitvoering aan de eisen van DNB zou voldoen. Op 19 december 2019 heeft het bestuur een brief van DNB ontvangen waarin aangegeven is dat alle tekortkomingen naar tevredenheid van DNB weggenomen zijn en dat het mitigatietraject daarmee is afgerond.

Nieuw beleggingsbeleid en voortzetting relatie met Aegon als vermogensbeheerder

2019 heeft tevens in het teken gestaan van de herijking en implementatie van het strategisch beleggingsbeleid. Onderdeel was een heroriëntatie met betrekking tot de vermogensbeheerder. Na herijken van de investment beliefs, uitvoeren van een ALM-studie, risicobudgetteringsstudie en een evaluatie van het oude strategische beleggingsbeleid heeft het bestuur een nieuw strategisch beleggingsbeleid geformuleerd.

Met de herijkte investment beliefs en het nieuwe strategische beleggingsbeleid heeft het bestuur een selectietraject voor een mogelijk nieuwe vermogensbeheerder doorlopen. Op basis van een uitgebreid selectietraject, waarbij het bestuur ondersteund werd door de beleggingsadviseur, heeft het bestuur

gekozen om bij Aegon te blijven. Wel zijn er nieuwe afspraken gemaakt met Aegon. Onderdeel van deze nieuwe afspraken zijn onder andere een nieuw beleggingsmandaat met nieuwe beleggingsfondsen, een betere rapportagestructuur en aanvullende rapportages vanuit de risicomanagementfunctie van Aegon.

Belangrijke wijzigingen in wet- en regelgeving

In de tweede helft van 2018 heeft de implementatie van de Europese IORP II-wetgeving in de Nederlandse wet- en regelgeving veel aandacht van het bestuur gevergd. Op 13 januari 2019 werd IORP II in Nederland wetgeving. In de loop van 2019 is de afstemming over de inrichting met DNB opgestart. Deze afstemming heeft zich begin 2020 voortgezet. Op 30 maart 2020 heeft DNB per brief laten weten akkoord te zijn met de door het bestuur gekozen invulling van de sleutelfunctiehouders. Dit betekent dat het sleutelfunctiehouderschap actuariael en risicobeheer door één van de uitvoerend bestuurders ingevuld zal gaan worden en dat het sleutelfunctiehouderschap interne audit door een externe deskundige ingevuld zal gaan worden ('inbesteding'). Inmiddels is de aanmeldingsprocedure van de sleutelfunctiehouders bij DNB opgestart.

Aanpassing pensioenreglement per 1-1-2019 en per 1-1-2020

Het pensioenreglement is 1 januari 2019 gewijzigd. Deze wijziging was noodzakelijk om een efficiënte uitvoering te kunnen borgen bij de nieuwe pensioenadministrateur.

In 2019 heeft het bestuur tevens onderzoek gedaan of een verdere vereenvoudiging van de administratie met betrekking tot het tijdelijk ouderdomspensioen gewenst was. De conclusie van dit onderzoek was dat een vereenvoudiging van de administratie niet nodig was, maar dat het voor de deelnemers wel wenselijk was om de flexibiliseringsmogelijkheden van het tijdelijk ouderdomspensioen nader te concretiseren.

Toeslagverlening per 1 april 2019

De financiële positie van het pensioenfonds was per 31 december 2018 dusdanig dat er vanuit de fondsmiddelen een toeslag van 0,59% gegeven kon worden. Door de eind 2018 vernieuwde afspraken met de werkgever hebben de gewezen en pensioengerechtigde deelnemers aan pensioenreglement 1991 een aanvullende toeslag van 1,39% ontvangen en alle overige gewezen en pensioengerechtigde deelnemers een aanvullende toeslag van 0,40%. Deze aanvullende toeslagen zijn door de werkgever betaald.

Verderop in het bestuursverslag komen deze belangrijke onderwerpen uitgebreider aan de orde.

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

SPCN is een ondernemingspensioenfonds, opgericht op 1 juni 1966 en statutair gevestigd te Amsterdam. De laatste statutenwijziging was op 20 maart 2019. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200895.

SPCN is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Statutaire doelstelling

SPCN heeft ten doel het verrichten van activiteiten in verband met pensioen ten behoeve van de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en werkzaamheden die daarmee verband houden.

Missie

SPCN wil een zo goed mogelijke invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst die Citibank Europe Plc, Netherlands Branch (Citibank of de werkgever) heeft gesloten met haar (gewezen) werknemers en de gerechtvaardigde verwachtingen van (gewezen) werknemers uit die overeenkomst. Kwaliteitsgericht, transparant, risicobewust en (kosten)efficiënt handelen zijn hierbij leidend. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn, dat zijn financiële verplichtingen naar zijn deelnemers waar kan maken, nu en in de nabije toekomst.

Visie

In de visie van SPCN staan alle belanghebbenden centraal, waarbij het pensioenfonds:

- een solide en duurzaam beheer van het aan haar toevertrouwde pensioenvermogen realiseert als basis voor een kwalitatieve, betrouwbare en slagvaardige dienstverlening;
- tijdig, juist en efficiënt blijft leveren wat het pensioenfonds als uitvoerder van de pensioenovereenkomst en zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement is overeengekomen;
- de communicatie zodanig vormgeeft met het uitgangspunt dat pensioen een arbeidsvoorwaarde is die voorziet in een inkomensvoorziening voor later of voor nabestaanden. Voor alle groepen belanghebbenden is het van belang dat ze beschikken over relevante informatie op het moment dat dit van belang is. SPCN zet pensioencommunicatie, in overeenstemming met de daarvoor opgestelde wettelijke kaders, hiervoor in. Aanvullende “maatwerk” pensioencommunicatie vergt extra middelen en wordt daarom met terughoudendheid ingezet. Zo kan SPCN tegen proportionele kosten een waardevolle invulling van pensioen bieden en er voor haar belanghebbenden zijn als het er toe doet.

Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat de omvang van het deelnemersbestand in combinatie met de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en de ontwikkelingen bij de werkgever/de sponsor vooralsnog voldoende grond bieden om voor middellange termijn zelfstandig voort te bestaan. Daarbij kijkt het pensioenfonds actief naar de ontwikkelingen in de markt.

Als blijkt dat de omstandigheden zodanig veranderen dat de ambitie van het pensioenfonds niet meer kan worden waargemaakt (bijvoorbeeld op het moment dat de omvang of uitvoeringskosten van het pensioenfonds niet meer in een gezonde verhouding staan tot deze ambitie) dan zal het bestuur van het pensioenfonds zich tijdig beraden over alternatieven voor de toekomst. Als de dekkinggraad van het pensioenfonds in de toekomst een zodanig niveau bereikt dat er alternatieven voorhanden zijn naast ongewijzigd voortbestaan met een zeer laag risicoprofiel dan zal het pensioenfonds deze alternatieven serieus overwegen.

Strategie

Om de missie, visie en doelstelling van het pensioenfonds zoveel mogelijk te kunnen realiseren streeft het bestuur van SPCN een solide en professioneel beleid na dat in overeenstemming is met de vigerende wet- en regelgeving. Het pensioenfonds vermijdt daarbij risico's die de stabiliteit en soliditeit van het pensioenfonds bedreigen en/of de vertrouwensrelatie met de belanghebbenden kunnen schaden.

Belangrijke elementen daarbij zijn:

- het beleggingsbeleid;
- de financiering door de werkgever/sponsor;
- de evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden;
- de beheersing van de uitvoerings- en vermogensbeheerkosten;
- het toeslagbeleid;
- de beginselen van goed pensioenfondsbestuur (waaronder een deskundige, competente en integere besturing van het pensioenfonds en een adequate inrichting van de medezeggenschap van alle belanghebbenden en van het intern toezicht); en
- een gedegen risicomanagement-, communicatie- en uitbestedingsbeleid.

Beleid en verantwoording

Basis voor de pensioenregeling vormen de eindloon pensioentoezeggingen die de werkgever sinds 1966 heeft gedaan. Die toezeggingen zijn op basis van aparte overeenkomsten ondergebracht bij SPCN, laatstelijk vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst 2018. De daaruit voortvloeiende rechten en plichten zijn vastgelegd in een pensioenreglement dat voortdurend wordt geactualiseerd. De uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement zijn op de website van het pensioenfonds beschikbaar (www.pensioenfondscitigroup.nl).

In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het pensioenfonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is onderdeel van het crisisplan van het pensioenfonds dat als bijlage bij de ABTN is opgenomen.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden uitbesteed aan verschillende organisaties. Deze werkzaamheden zijn vermogensbeheer, pensioenadministratie, financiële administratie en bestuursondersteuning. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Kenmerken pensioenregeling

SPCN voert de pensioenregeling uit op basis van de eindloon pensioenovereenkomst die Citibank tot 2006 aan haar werknemers aanbood. Sinds 2006 is deze pensioenregeling gesloten en biedt de werkgever een beschikbare premieregeling aan welke niet door SPCN wordt uitgevoerd. Voor de deelnemers die per 2006 al in de eindloonregeling deelnamen, is de deelname aan de regeling gecontinueerd.

Per 1 januari 2018 heeft het bestuur het pensioenreglement geactualiseerd, waarbij voornamelijk de pensioenrichtleeftijd is aangepast aan de ontwikkelingen van de AOW-leeftijd. De pensioenrichtleeftijd in Pensioenreglement 2018 is per die datum gelijkgesteld aan 68 jaar.

Per 1 januari 2019 heeft het bestuur het pensioenreglement wederom aangepast. De pensioenaanspraken en -rechten uit de oude pensioenreglementen zijn per 1 januari 2019 overgedragen naar Pensioenreglement 2018. SPCN heeft daarmee vanaf 1 januari 2019 nog maar één actief pensioenreglement. Dit pensioenreglement is op de website gepubliceerd.

In dit verslag vermelden we de essentiële onderdelen van het reglement dat op 31 december 2019 van kracht was.

	Pensioenregeling 2019
Karakter pensioenregeling	Uitkeringsovereenkomst
Pensioensysteem	Eindloon
Laatste wijziging	1 januari 2019
Pensioenleeftijd	68 jaar
Toeslagverlening	prijsindex
Maximum pensioengevend salaris *	€ 107.593 (2019)
Franchise *	€ 15.599 (2019)
Opbouwpercentage vast salaris	1,657%
Partnerpensioen	70%

* Het maximum pensioengevend salaris en de franchise worden jaarlijks aangepast in lijn met fiscale regels.

Overzicht deelnemers

Het aantal deelnemers ultimo 2019 bedraagt 340. Het hiernavolgende overzicht geeft inzicht in het verloop van het aantal deelnemers in 2019.

Mutaties in aantallen					
	Niet pensioentrekkenden		Pensioentrekkenden		
	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdoms-pensioen	Nabestaanden-pensioen	Wezen-pensioen
Stand per 31-12-2018	7	187	112	33	3
Vertrek met premievrije aanspraken	0	0	0	0	0
Waardeoverdracht	0	0	0	0	0
Ingang pensioen	0	-7	7	3	0
Overlijden	0	0	-4	-3	0
Expiratie	0	1	-1	0	0
Afgekochte pensioenen	0	0	0	-1	-1
Overig	0	2*	2*	0	0
Totaal mutaties	0	-4	4	-1	-1
Stand per 31-12-2019	7	183	116	32	2

* Betreft aansluitingsverschil bij conversie pensioenadministratie per 1 januari 2019

Per einde van 2019 waren alle zeven actieve deelnemers werkzaam bij Citibank.

Niet opgeëiste pensioenen

Eind 2019 was er van zes (2018: 6) deelnemers met een ingegaan pensioen bij het pensioenfonds geen adres bekend. Zij hebben zich ook niet gemeld om hun pensioen te laten ingaan. Het pensioen zal toegekend worden op het moment dat de adresgegevens bekend zijn en er contact met de deelnemer is. De uitkeringen uit het verleden van deze deelnemers zijn als kortlopende schuld op de balans opgenomen. De toekomstige uitkeringen vormen nog onderdeel van de technische voorzieningen.

In 2019 is een extra onderzoek gestart om ontbrekende adresgegevens van gewezen deelnemers te achterhalen. Helaas zijn niet van alle gewezen deelnemers de ontbrekende adresgegevens achterhaald. Het bestuur zal periodiek aandacht blijven besteden aan het achterhalen van ontbrekende adresgegevens van pensioengerechtigde en gewezen deelnemers.

Organisatie

Bestuur

Op 31 december 2017 hanteerde SPCN nog het paritaire bestuursmodel. Op 6 maart 2018 is het pensioenfonds overgegaan op het omgekeerd gemengd bestuursmodel. SPCN heeft 2 uitvoerende bestuursleden en 4 niet-uitvoerende bestuursleden, waaronder de onafhankelijk voorzitter.

Per 31 december 2019 heeft één van de uitvoerend bestuursleden, de heer A.T.H.J. Theunissen zijn bestuursfunctie neergelegd. Om per 1 januari 2020 een nieuw uitvoerend bestuurslid te kunnen benoemen is in de tweede helft van 2019 een traject opgestart om een nieuw uitvoerend bestuurslid te kunnen selecteren. Per 1 januari 2020 is mevrouw H.G.I.M. Peters toegetreden tot het bestuur in de rol van uitvoerend bestuurslid.

De samenstelling en functieverdeling van het bestuur is op 1 januari 2020 als volgt:

Functie	Naam (geboortejaar)	Dagelijkse functie Citibank	Vanuit	Aftredend
Onafhankelijk voorzitter	Mevr. J. van de Ree (1978)	Extern Professioneel bestuurder	Project- en interimmanagement Van de Ree	31-12-2021
Uitvoerend bestuurslid	Mevr. H.G.I.M. Peters (1959)	Extern Professioneel bestuurder	Hedwig Peters consulting	31-12-2023
Uitvoerend bestuurslid	Mevr. L.L. Gastelaars (1979)	Extern Professioneel bestuurder	Gastelaars Pensioen&Risicomanagement B.V.	30-6-2022
Niet-uitvoerend bestuurslid	Dhr. D.H. Vos (1956)	Director Client Relations Financial Institutions	Citibank Europe plc, Netherlands Branch	30-6-2021
Niet-uitvoerend bestuurslid	Dhr. B.A.G. Folmer (1974)	Director Markets & Securities Services	Citibank Europe plc, Netherlands Branch	30-6-2022
Niet-uitvoerend bestuurslid	Dhr. E.J. Deetman (1975)	Managing Director, Co-Head Corporate Banking and Global Subsidiaries Group	Citibank Europe plc, Netherlands Branch	31-12-2021

In 2019 heeft het bestuur 11 keer vergaderd, waarvan 2 maal samen met het verantwoordingsorgaan. Naast de reguliere vergadering heeft het bestuur op 4 juli 2019 een bestuursdag gehouden. Onderdeel van deze bestuursdag was een zelfevaluatie onder leiding van een onafhankelijke externe begeleider en de heroverweging van missie, visie en strategie van het pensioenfonds.

Als gevolg van de beperkte omvang van SPCN wordt niet aan norm 34 van de nieuwe Code Pensioenfonds voldaan ("De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd"). Dit is een afwijking die in het belang is van alle stakeholders.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) is ingesteld conform de bepalingen van de Pensioenwet

Het VO geeft een oordeel over het handelen van het bestuur door middel van een verslag als onderdeel van dit bestuursverslag. Het VO kan gevraagd en ongevraagd adviezen geven en heeft een wettelijk adviesrecht over onderwerpen, die genoemd zijn in de Pensioenwet artikel 115a. Het verslag van het VO is terug te vinden in hoofdstuk 3 van dit verslag.

De leden van het VO zijn in 2019 drie keer bijeen gekomen en hebben twee keer vergaderd met het bestuur. Daarnaast zijn zij periodiek bijgepraat door de voorzitter van het bestuur die de contacten met het VO onderhoudt.

In 2019 zijn de statuten van het pensioenfonds aangepast. Eén van de wijzigingen had betrekking op de zetel namens de actieve deelnemers. Door de statutenwijziging vertegenwoordigt het lid namens de actieve deelnemers nu ook de gewezen deelnemers. Omdat het VO-lid namens de actieve deelnemers niet door actieve én gewezen deelnemers was gekozen, is in 2019 onder de actieve en gewezen deelnemers een uitvraag gedaan voor kandidaatstelling. Aangezien meerdere personen zich kandidaat gesteld hebben, is een verkiezing gehouden waaraan de actieve en gewezen deelnemers deel konden nemen. De heer H. van Gorkum (gewezen deelnemer) is uiteindelijk gekozen en als VO-lid namens actieve en gewezen deelnemers benoemd.

De leden van het VO per 1 januari 2020 waren:

Naam (geboortejaar)	Namens	Aftredend
Dhr. H. van Gorkum (1955)	Actieve en gewezen deelnemers	30-6-2023
Dhr. M. Reijnoudt (1973)	Werkgever	30-6-2021
Dhr. J. Bredewold (1934)	Pensioengerechtigden	30-6-2020

Intern Toezicht

In het omgekeerd gemengd model wordt het intern toezicht uitgevoerd door de niet-uitvoerende bestuursleden. De niet-uitvoerende bestuursleden worden hierbij ondersteund door de auditcommissie.

Het intern toezicht heeft in 2018 voor het eerst op deze wijze gewerkt. De niet-uitvoerende bestuursleden en de auditcommissie hebben nauw met elkaar samengewerkt om de inrichting en uitvoering van het intern toezicht vorm te geven. In 2019 hebben zij deze samenwerking voortgezet.

In de bestuursvergadering van 16 januari 2020 heeft het bestuur besloten om de samenstelling van de auditcommissie te wijzigen. Tot 1 januari 2020 bestond de auditcommissie uit twee leden, waarvan één de onafhankelijk voorzitter. Op basis van de zelfevaluatie van het bestuur in 2019 is besloten tot een meer efficiënte en effectieve invulling van het intern toezicht. Dit heeft geresulteerd in een wijziging van de taakverdeling tussen de auditcommissie en de niet-uitvoerende bestuursleden. Door deze wijziging is de samenstelling van de auditcommissie aangepast en bestaat deze vanaf 1 januari 2020

uit één lid. De onafhankelijk voorzitter is geen lid meer van de auditcommissie.

De onafhankelijk voorzitter maakt nog wel onderdeel uit van het niet-uitvoerende deel van het bestuur.

De samenstelling van de auditcommissie is per 1 januari 2020 als volgt:

Naam	Functie	Aftredend
Dhr. M.J. van Empel	Voorzitter	30-6-2021

In hoofdstuk 4 van dit verslag is het verslag van het intern toezicht weergegeven.

Diversiteit bestuur en overige gremia

Eind 2019 voldeed het pensioenfonds niet aan alle diversiteitsnormen uit de Code Pensioenfonds.

Ten aanzien van evenwichtigheid in geslacht is de samenstelling van het bestuur conform de normen.

Eind 2019 maakten twee vrouwen deel uit van het bestuur, begin 2020 drie.

Eind 2019 zijn geen bestuursleden jonger dan 40 jaar; vier bestuursleden zijn tussen de 40 en 50 jaar en 2 bestuursleden zijn tussen de 60 en 68 jaar.

De samenstelling van het VO is in het geheel niet volgens de diversiteitsnormen uit de Code. Het VO bestaat namelijk uit alleen mannen en kent geen lid jonger dan 40 jaar. Door de beperkte omvang van het pensioenfonds is het moeilijk om aan de diversiteitseisen van de Code Pensioenfonds te voldoen zonder mensen van buiten het pensioenfonds aan te stellen.

Klachten en Geschillen

Het pensioenfonds heeft een regeling voor klachten en geschillen. Bij klachten of geschillen kan contact opgenomen worden met het bestuur, waarbij de stappen zoals gedefinieerd in het Reglement klachten en geschillen gevolgd worden.

Klachten worden door het bestuur behandeld. Wanneer sprake is van een geschil, wordt een commissie van beroep ingesteld. Het bestuur benoemt de voorzitter van deze tijdelijke commissie. Deze benoemt de overige twee leden. De voorzitter en leden van deze commissie mogen geen persoonlijk belang bij de partijen in het geschil hebben.

Er zijn in 2019 geen klachten of geschillen bij het bestuur ingebracht. Er is derhalve in 2019 ook geen sprake geweest van een commissie van beroep.

Aangesloten werkgever

Citibank Europe Plc, Netherlands Branch.

Compliance officer

De rol van compliance officer wordt vervuld door een onafhankelijk persoon die extern is aangetrokken. De heer W. Bouwman is eind 2017 voor deze rol geselecteerd.

Voor de compliance officer is een functieprofiel opgesteld. De belangrijkste verantwoordelijkheden zijn:

- Het opstellen en bijwerken van de lijst van verbonden personen. Deze personen zijn betrokken bij de besluitvorming over de administratie van de beleggingen maar zijn niet betrokken bij de aankopen en verkopen van fondsinvesteringen.
- Het jaarlijks laten bevestigen van de verklaring naleving gedragscode van het pensioenfonds en het afhandelen van eventuele meldingen over conflicten.
- Het rapporteren over gemelde incidenten, belangenverstrengelingen en misstanden.
- Het inventariseren en beoordelen van relevante nevenfuncties van bestuurders ter voorkoming van belangenverstrengeling.

Conform de jaarlijkse cyclus heeft de compliance officer over elk kwartaal verslag aan het bestuur uitgebracht. In het verslag over het vierde kwartaal van 2019 is eveneens de jaarrapportage 2019 opgenomen.

In 2019 zijn bij de compliance officer twee meldingen gedaan van incidenten. Dit betreffen de volgende incidenten:

- Fout in herstelplan dat bij DNB was ingediend.
- Fout in FTK-kwartaalrapportage aan DNB over eerste kwartaal van 2019.

Alle incidenten zijn in 2019 door het bestuur behandeld en afgehandeld, waarbij uiteraard maatregelen zijn getroffen om herhaling te voorkomen. De incidenten zijn niet van dien aard geweest dat ze hebben geleid tot een incidentmelding aan DNB. Wel zijn er herrapportages bij DNB ingediend, nadat hierover contact was geweest met DNB.

De gedragscode is in 2019 door alle betrokkenen getekend. De nevenfuncties van de bestuursleden zijn tijdig aan de compliance officer gemeld. Door bestuur en compliance officer is geoordeeld dat de nevenfuncties als zodanig geen belangenverstrengeling opleveren. Door het bestuur wordt in iedere vergadering expliciet gevraagd of er veranderingen zijn, die mogelijk integriteitsrisico's tot gevolg kunnen hebben.

Functionaris gegevensbescherming

De rol van functionaris gegevensbescherming wordt vervuld door een onafhankelijke persoon die extern is aangetrokken. De heer J. Schilt is in januari 2019 door het bestuur benoemd.

Met de functionaris gegevensbescherming is een contract overeengekomen waarin zijn werkzaamheden zijn vastgelegd. Op hoofdlijnen zijn de werkzaamheden als volgt:

- SPCN informeren en adviseren over verplichtingen uit hoofde van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);
- Toezien op de naleving van de AVG;

- Zorgdragen voor bewustwording met betrekking tot vereisten aan verwerking van persoonsgegevens;
- Het bijhouden van het register datalekken en melden van datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

De functionaris gegevensbescherming rapporteert op jaarbasis over zijn uitgevoerde werkzaamheden en relevante ontwikkelingen op het gebied van gegevensbescherming.

In 2019 heeft de functionaris gegevensbescherming geen klachten ontvangen en geen datalekken gemeld gekregen of aan de Autoriteit Persoonsgegevens gerapporteerd.

Uitvoeringsorganisatie

Belangrijke onderdelen van de uitvoering zijn uitbesteed:

- Sinds 1 januari 2019 wordt de pensioen-, financiële en uitkeringsadministratie door Dion Pensioen Services B.V. (DPS) uitgevoerd.
DPS rapporteert per kwartaal over de uitvoering van de Service Level Agreement (SLA). Deze rapportage wordt door de bestuursondersteuning en uitvoerende bestuursleden beoordeeld. Vanuit DPS is een ISAE 3402-II rapport ontvangen en als voldoende beoordeeld. Verslagperiode van deze rapportage is 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019. Deze rapportage is door de uitvoerende bestuursleden beoordeeld en er waren geen bevindingen die nadere aandacht vereisen.
De actuariële verslaglegging is door DPS uitbesteed aan Milliman, waarbij DPS de eindverantwoordelijkheid houdt voor het actuariële verslag.
- Bestuursondersteuning is uitbesteed aan Montae & Partners B.V. te Rijswijk
Elk kwartaal stuurt Montae een SLA-rapportage. De uitvoerende bestuursleden beoordelen deze rapportages.
Montae ondersteunt het bestuur onder andere met het organiseren van vergaderingen, coördinatie en communicatie tussen verschillende bij het pensioenfonds betrokken partijen en beleidsvoorbereiding. Daarnaast vindt de aansturing van DPS plaats door de bestuursondersteuner. Vanuit Montae wordt eveneens ondersteuning geboden met betrekking tot de uitvoering en monitoring van het beleggingsbeleid en het opstellen van de risicorapportage.
- Vermogensbeheer is uitbesteed aan Aegon Investment Management B.V.
Aegon stuurt maandelijks een overzicht met de ontwikkelingen van de beleggingsportefeuille en geeft op verzoek toelichting op de cijfers en het gevoerde vermogensbeheer. Aegon voert een 'balanced mandaat' uit en is verantwoordelijk voor het gevoerde beheer van het gehele vermogen, met dien verstande dat het beheer van het aandelenmandaat tot november 2019 was uitbesteed aan TKP Investments B.V. (inmiddels onderdeel van Aegon).
In 2020 is het ISAE 3402-II rapport van Aegon over 2019 ontvangen, welke ook de dienstverlening van TKP omvat. Dit rapport is door het bestuur beoordeeld en er waren geen bevindingen die nadere aandacht vereisten.

Externe adviseurs

SPCN wordt extern ondersteund door:

- Actuariële ondersteuning permanent: Aon Nederland C.V.
- Juridische ondersteuning incidenteel: Clifford Chance

Waarmerkend Actuaris

Triple A - Risk Finance Certification B.V.

Accountant

KPMG Accountants N.V.

Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

In januari 2019 traden de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II in werking. Het doel van IORP II is het bevorderen van de verdere harmonisatie van pensioenen binnen de Europese Unie. De Richtlijn bevat nadere regels rondom grensoverschrijdende collectieve waardeoverdrachten, governance, risicobeheer, beloningsbeleid en informatieverstrekking aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Ook bevat de Richtlijn regels ten aanzien van het toezicht op pensioenuitvoerders. Een nieuwe verplichting is dat er elke drie jaar een eigen-risicobeoordeling (ERB) dient te worden uitgevoerd, die bij DNB ingediend moet worden.

Voor het pensioenfonds heeft IORP II de grootste impact op de governance. Een belangrijk onderdeel hiervan betreft de inrichting van de zogenoemde sleutelfuncties. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden.

Het pensioenfonds is voornemens de sleutelfuncties als volgt in te richten:

Sleutelfunctie	
Risicobeheer sleutelfunctie	Uitvoerend bestuurslid L.L. Gastelaars
Actuariële sleutelfunctie	Uitvoerend bestuurslid L.L. Gastelaars
Interne audit sleutelfunctie	Externe onafhankelijke

Bij de inrichting van de sleutelfuncties heeft het bestuur gekozen om zo dicht mogelijk bij de huidige rollen en verantwoordelijkheden te blijven, zodat er zo min mogelijk in de governance gewijzigd hoeft te worden. Bij de inrichting wordt rekening gehouden met de omvang, aard, schaal en complexiteit van de werkzaamheden van het pensioenfonds.

Na afstemming met DNB over deze gekozen inrichting, heeft DNB op 30 maart 2020 per brief laten weten akkoord te zijn met deze inrichting. Inmiddels is de aanmeldingsprocedure van de sleutelfunctiehouders bij DNB opgestart.

Verslag over het boekjaar

Algemeen 2019

DNB traject

In november 2016 heeft DNB een on-site onderzoek uitgevoerd bij SPCN met als doel kwetsbaarheden te signaleren omdat het pensioenfonds besloten had op korte termijn niet te liquideren.

Op 1 december 2016 heeft DNB het rapport met de voorlopige bevindingen besproken met het bestuur. De reactie van het bestuur op dit rapport is meegenomen in het definitieve rapport dat DNB op 6 december 2016 aan het pensioenfonds heeft gestuurd. In het rapport concludeert DNB dat er bij SPCN sprake is van de volgende kwetsbaarheden:

- Het ontbreekt aan een voldoende gestructureerde besluitvorming over de toekomst van SPCN;
- De beleggingscyclus wordt niet goed doorlopen, en
- Er is geen sprake van een integraal risicomanagement.

Naar aanleiding van het DNB-rapport heeft het pensioenfonds begin 2017 een plan van aanpak opgesteld om de geconstateerde kwetsbaarheden weg te nemen.

In zowel 2017, 2018 als 2019 is veel tijd gestoken in het wegnemen van de door DNB geconstateerde kwetsbaarheden. Om ervoor te zorgen dat tussen DNB en het bestuur geen ruis zou ontstaan over de interpretatie van de kwetsbaarheden heeft in 2018 twee maal overleg plaatsgevonden tussen een afvaardiging van het bestuur en een afvaardiging van DNB. Bij de afvaardiging van DNB waren ook de experts die de beoordelingen maken, aanwezig. In juli 2018 is een plan van aanpak opgesteld om de laatste kwetsbaarheden weg te nemen. Dit plan van aanpak liep tot en met april 2019.

Op 6 mei 2019 heeft SPCN vanuit DNB een bericht ontvangen dat de tekortkomingen met betrekking tot het uitbestedings- en risicomanagementbeleid weggenomen zijn. Op 19 december 2019 heeft het bestuur het bericht ontvangen dat de door DNB geconstateerde kwetsbaarheden met betrekking tot het vermogensbeheer zijn weggenomen. In deze zelfde brief is door DNB bevestigd dat daarmee het mitigatietraject volledig afgerond is.

Nieuwe administrateur

Na een uitgebreid selectietraject in de tweede helft van 2018 heeft het bestuur Dion Pensioen Services B.V. (hierna DPS) als nieuwe administrateur aangesteld. Nadat DPS als nieuwe administrateur aangesteld was, is in de eerste helft van 2019 een gedegen implementatietraject gestart onder begeleiding van een stuurgroep. In dit implementatietraject hebben de oude en de nieuwe administrateurs constructief samen gewerkt.

Alle relevante gegevens over de deelnemers en de financiële administratie zijn door de oude administrateur overgedragen aan DPS en de inrichting van het pensioenreglement in de administratiesystemen van DPS is in de eerste helft van 2019 afgerond.

De pensioenuitkeringen zijn vanaf januari 2019 door DPS uitgevoerd, hetgeen vlekkeloos is verlopen. Eind 2019 heeft DPS ook de uitvoering van de website overgenomen.

Het jaarwerk voor dit jaarverslag (2019) is door DPS uitgevoerd.

Wijziging wet- en regelgeving

Op 13 januari 2019 werd IORP II in Nederland wetgeving. De belangrijkste wijzigingen betreffen het inrichten van de sleutelfuncties, het aanpassen van beleid met betrekking tot informatieverplichtingen aan deelnemers en implementatie van ESG-beleid. Zoals eerder in dit verslag aangegeven, is DNB akkoord met de door het bestuur gekozen invulling van de sleutelfuncties.

Vermeldingen ingevolge Pensioenwet artikel 96

In 2019 zijn door de toezichthouders geen boetes of dwangsommen aan het pensioenfonds opgelegd, noch aanwijzingen gegeven. Ook was er geen sprake van het aanstellen van een bewindvoerder.

In 2015 is een herstelplan ingediend vanwege een reservetekort dat toen was ontstaan. Aangezien het pensioenfonds nog een reservetekort heeft, is er nog steeds sprake van een herstelplan. In 2017, 2018, 2019 en 2020 is het herstelplan geëvalueerd.

Code Pensioenfonds

SPCN hanteert bij de uitvoering van haar beleid de Code Pensioenfonds van de Pensioenfederatie. Die code geldt voor alle Nederlandse pensioenfonds en is recentelijk vernieuwd en de uitgevoerde toetsing is uitvoeriger geweest dan voorheen.

De code is gespecificeerd in 65 normen rondom de volgende thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de compliance met deze Code Pensioenfonds en worden non-compliant situaties voorzien van een uitleg conform de regelgeving op dit punt.

SPCN rapporteert in dit jaarverslag op basis van het principe 'pas toe of leg uit' over de normen waar niet of niet volledig aan wordt voldaan. Aan de normen 26, 33 en 34 uit de Code Pensioenfondsen wordt niet voldaan. Hieronder is een toelichting per norm opgenomen.

Norm 26:

Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden

Alle bestuursleden hebben een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het onderhouden van hun eigen kennisniveau. Het pensioenfonds beperkt zich tot het behandelen van algemene kennisthema's tijdens vergaderingen en studiedagen. Educatie is een onderwerp dat bij de evaluatie van het bestuur en de individuele bestuursleden aan de orde komt. Het bestuur heeft het voornemen de educatie extra aandacht te geven door voor het pensioenfonds belangrijke thema's extra aandacht te geven tijdens studiedagen.

Gedurende 2019 zijn door de individuele bestuursleden verschillende seminars en educatiesessies bezocht.

Norm 33:

In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

De zeer beperkte omvang van het pensioenfonds legt beperkingen op waardoor niet volledig aan deze eis kan worden voldaan. In het bestuur hebben per 1 januari 2020 3 vrouwelijke bestuurders zitting. Sinds eind 2019 is er geen bestuurslid meer dat jonger dan 40 is. Voor het bestuur geldt derhalve dat wel voldaan wordt aan de gestelde norm van minimaal 1 vrouw, maar niet aan de gestelde norm van minimaal 1 bestuurslid jonger dan 40. In het VO zijn geen vrouwen vertegenwoordigd en hebben geen leden jonger dan 40 jaar zitting.

Norm 34:

De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd.

In de statuten van het pensioenfonds wordt de zittingsduur beperkt. Er is echter ook een passage opgenomen dat hiervan, zulks ter beoordeling van het bestuur, kan worden afgeweken. Als gevolg van de beperkte omvang van het pensioenfonds (eind 2019 7 actieve deelnemers) wordt hiervan gebruik gemaakt.

De Pensioenfederatie adviseert daarnaast om in het jaarverslag standaard over een aantal normen te rapporteren.

Norm 5

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.

In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Daarnaast vindt regelmatig overleg plaats met het VO en de werkgever. Tijdens dit overleg worden het gevoerde beleid,

beleidskeuzes en onderbouwing besproken. Tevens zijn de uitkomsten van het gevoerde beleid onderwerp van gesprek. Het bestuur hanteert een vast stramien voor de besluitvorming, waarin uitdrukkelijk de evenwichtige belangenafweging wordt toegepast. Deze evenwichtige belangenafweging is eveneens onderwerp van het regelmatige overleg met het VO en de werkgever.

Gezien het geringe aantal actieve deelnemers is het contact frequent en doorgaans individueel georganiseerd (mondeling en schriftelijk). In de praktijk zijn vrijwel alle actieve deelnemers op een of andere wijze betrokken bij het pensioenfonds. De gewezen deelnemers en pensioengerechtigden worden schriftelijk geïnformeerd door middel van brieven en communicatie via de website.

Norm 31 en 33

De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.

In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

In de statuten, het bestuursreglement, reglement VO, het Geschiktheidsplan en de functieprofielen is beleid vastgelegd met betrekking tot de samenstelling van de fondsorganen. De in de norm genoemde zaken worden bij het vervullen van functies gebruikt. Daarnaast wordt bij de jaarlijkse evaluatie een check uitgevoerd. In april 2015 heeft het bestuur besloten om een overgang naar een professioneel bestuur te faciliteren. In 2016 heeft de eerste benoeming plaatsgevonden van een professioneel bestuurder en in 2017 heeft het bestuur het bestuursmodel heroverwogen.

Alle bestuursleden hebben de vereiste instemming van de toezichthouder (DNB) voor de benoeming ontvangen en dat geldt ook voor de overgang naar het nieuwe bestuursmodel en de daarmee gepaard gaande benoemingen begin 2018. De niet-uitvoerende bestuursleden zijn allen werkzaam bij Citibank en vertegenwoordigen de werknemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. Ook in het VO zijn leden werkzaam of werkzaam geweest bij Citibank. Deze leden vertegenwoordigen net als de niet-uitvoerende bestuursleden de werknemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. Zoals hiervoor aangegeven voldoet het pensioenfonds qua samenstelling van het VO niet aan norm 33, aangezien er geen vrouwen en personen jonger dan 40 lid zijn van het VO. Met betrekking tot de samenstelling van het bestuur zijn er ook geen personen jonger dan 40 jaar aanwezig.

Norm 47

Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.

SPCN kent een omgekeerd gemengd bestuursmodel waarin het intern toezicht wordt ingevuld door de niet-uitvoerende bestuursleden. Zij worden hierbij ondersteund door de auditcommissie. Zowel de Code Pensioenfonds als de VITP-Toezichtcode worden bij het uitvoeren van het toezicht betrokken.

Norm 58

Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.

SPCN heeft de missie, visie en strategie in 2017 geformuleerd en deze is ook op de website van het pensioenfonds gecommuniceerd aan alle belanghebbenden. In het jaarverslag is de missie, visie en strategie eveneens opgenomen. Daarnaast is deze opgenomen in de ABTN van het pensioenfonds, welke eveneens op de website van het pensioenfonds beschikbaar is. Tijdens de bestuursdag op

4 juli 2019 heeft het bestuur de missie, visie en strategie bekrachtigd. Naar aanleiding van het opgestelde communicatiebeleid en -plan is de visie op dat gebied per 17 oktober 2019 geactualiseerd.

Norm 62

Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

In de uitvoering van het beleggingsbeleid houdt het pensioenfonds rekening met verantwoord beleggen. Het bestuur van het pensioenfonds is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen niet ten koste mag gaan van het rendement en dat het praktisch uitvoerbaar moet blijven voor het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft vanwege de beperkte omvang en de inrichting van het vermogensbeheer door het beleggen in beleggingsfondsen geen eigen ESG-eisen geformuleerd. Er is gekozen voor een vermogensbeheerder die in voldoende mate tegemoet komt aan maatschappelijk gestelde eisen ten aanzien van verantwoord beleggen. Het beleid ten aanzien van verantwoord beleggen is onderdeel van de investment beliefs. Deze zijn beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

Norm 64

Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode en de Code Pensioenfonds, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Bestuurders en verbonden personen tekenen jaarlijks de gedragscode (de gedragscode is conform de code die door de Pensioenfederatie wordt aanbevolen). Het pensioenfonds heeft een compliance officer, die toeziet op een integere bedrijfsvoering. In het jaarverslag rapporteert het pensioenfonds over de naleving van de Code Pensioenfonds. In juli 2019 heeft het bestuur een zelfevaluatie onder leiding van een onafhankelijke externe partij uitgevoerd.

Norm 65

Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is.

Het pensioenfonds heeft een regeling voor klachten en geschillen. Deze klachten- en geschillenregeling is op de website van het pensioenfonds beschikbaar. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien. Er zijn in 2019 geen klachten of geschillen bij het bestuur ingebracht.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid is in overeenstemming met de werkzaamheden, het risicoprofiel, de doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van het pensioenfonds als geheel. Het beleid draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend bestuur van het pensioenfonds. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid, waarbij het rekening houdt met het beloningsbeleid van de werkgever en de regels over beheerst beloningsbeleid zoals door DNB en AFM gecommuniceerd.

Voor de bestuursleden, leden van het VO en leden van commissies is een onkostenvergoeding op basis van de Verordening vergoedingen van de SER als vacatievergoeding van toepassing. Wanneer deze personen in dienst zijn bij de werkgever, stelt de werkgever de benodigde tijd beschikbaar. Er wordt echter ook verwacht dat een deel van de tijdsbesteding in eigen tijd plaatsvindt. De aangetrokken

professionele bestuurders ontvangen een marktconform tarief voor hun bestuursactiviteiten. Dit geldt eveneens voor externe leden van commissies, leveranciers en adviseurs van het pensioenfonds.

De vermogensbeheer activiteiten worden vergoed op basis van beheersvergoedingen die marktconform zijn. Het beloningsbeleid van Nederlandse vermogensbeheerders of dienstverleners rond het vermogensbeheer dient aan de normen te voldoen die daarvoor gelden (beloning financiële instellingen). Het beloningsbeleid van buitenlandse vermogensbeheerders dient compliant te zijn met de regels die in het land van vestiging gelden.

Communicatie

De communicatie van het pensioenfonds vindt plaats door middel van brieven en berichten op de website. De verantwoording van het beleid en de financiële uitkomsten vindt daarnaast ook plaats door middel van de verslaglegging in het bestuursverslag en de jaarrekening.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het pensioenfonds is beschikbaar via het UPO en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2019 hebben alle groepen deelnemers het UPO ontvangen.

In 2019 is het communicatiebeleid opnieuw vastgesteld.

Financiële paragraaf 2019

Ontwikkeling financiële positie SPCN

Na het dieptepunt in 2016 vertoonde de dekkingsgraad een substantieel herstel. Tot begin 2018 heeft de dekkingsgraad deze stijgende lijn laten zien. Vanaf februari 2018 was er echter een dalende lijn te zien in de actuele dekkingsgraad. Dit kwam door tegenvallende aandelenmarkten, slechte resultaten op de grondstofbeleggingen en aanhoudend dalende rentes gedurende 2018. Kalenderjaar 2019 heeft wisselende resultaten laten zien. Over het gehele jaar is er echter sprake van een daling van de actuele dekkingsgraad. Ultimo 2019 resulteert er een 0,5%-punt lagere actuele dekkingsgraad dan ultimo 2018. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad heeft tot en met oktober 2019 een dalende lijn laten zien, waarna deze voor een korte periode stabiliseerde.

Overzicht dekkingsgraad		
Datum	Actuele dekkingsgraad	Beleidsdekkingsgraad
31-dec-15	106,6%	111,5%
31-dec-16	106,8%	102,8%
31-dec-17	114,1%	111,2%
31-dec-18	110,3%	113,5%
31-jan-19	111,5%	113,0%
28-feb-19	113,6%	112,8%
31-mrt-19	112,1%	112,7%
30-apr-19	113,1%	112,6%
31-mei-19	109,0%	112,2%
30-jun-19	109,2%	111,9%
31-jul-19	108,0%	111,4%
31-aug-19	103,6%	110,5%
30-sep-19	105,0%	109,7%
31-okt-19	107,1%	109,4%
30-nov-19	108,0%	109,2%
31-dec-19	109,6%	109,2%

De wereldwijde uitbraak van het COVID-19 virus heeft een negatieve impact gehad op de financiële markten. Hierdoor is de financiële positie van het pensioenfonds in maart flink achteruit gegaan. De actuele dekkingsgraad per 31 maart 2020 was gelijk aan 97,3%. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds was gelijk aan 107,0%. In april en mei 2020 herstelden de financiële markten zich deels. Per 31 mei 2020 was de actuele dekkingsgraad gelijk aan 104,2%. De beleidsdekkingsgraad daalde echter door tot een niveau van 105,8% en zal de komende maanden door de berekeningswijze nog verder dalen.

Minimaal vereist eigen vermogen en vereist eigen vermogen

Per 31 december 2019 bedraagt het minimaal vereist eigen vermogen van SPCN 4,0%. Het vereist eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt 15,9%.

Doordat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2019 gelijk is aan 109,2%, is nog steeds sprake van een reservetekort. De beleidsdekkingsgraad is namelijk lager dan de vereiste dekkingsgraad van 115,9%.

Reservetekort en herstelplan

Ultimo 2015 heeft het pensioenfonds een herstelplan ingediend bij DNB, omdat per 30 september 2015 een reservetekort werd vastgesteld.

Aangezien er ultimo 2018 nog steeds sprake was van een reservetekort is in 2019 wederom een evaluatie van het herstelplan uitgevoerd. Deze evaluatie heeft niet geleid tot aanvullende maatregelen ten opzichte van de evaluatie van het herstelplan van vorig jaar.

DNB heeft ingestemd met de ingediende evaluatie van het herstelplan.

Evaluatie herstelplan (dekkingsgraad en toeslag)				
Jaar	Dekkingsgraad primo	Indexering	Dekkingsgraad ultimo	Beleidsdekkingsgraad ultimo
2018	114,1%	0,14%	110,1%	113,5%
2019	110,1%	0,59%	113,4%	111,6%
2020	113,4%	0,20%	117,2%	115,2%
2021	117,2%	0,60%	120,6%	118,7%
2022	120,6%	1,10%	123,4%	121,7%
2023	123,4%	1,60%	125,6%	124,0%
2024	125,6%	2,00%	127,3%	125,9%
2025	127,3%	2,00%	129,0%	127,6%
2026	129,0%	2,00%	130,7%	129,2%
2027	130,7%	2,00%	132,4%	130,9%
2028	132,4%	2,00%	134,1%	132,6%

Mede als gevolg van de bijstortingsverplichtingen van de werkgever zoals in de uitvoeringsovereenkomst vastgelegd, geeft het herstelplan geen aanleiding om kortingen op de pensioenaanspraken en -rechten te verwachten. In 2020 heeft eveneens een actualisatie van het herstelplan plaats gevonden. De conclusies op basis van de actualisatie van het herstelplan zijn niet veranderd.

Haalbaarheidstoets

Het pensioenfonds laat sinds 2015 elk jaar een haalbaarheidstoets uitvoeren. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Het bestuur krijgt hiermee inzicht in hoeverre de pensioentoezeggingen op

basis van het huidige beleid waargemaakt kunnen worden. In die toets wordt rekening gehouden met een groot aantal scenario's, waarbij de verwachting is dat op korte termijn de pensioenen niet altijd zodanig verhoogd kunnen worden dat de stijging van de kosten van levensonderhoud kunnen worden gecompenseerd.

Op langere termijn zou toekenning van prijscompensatie wel mogelijk moeten zijn. Bij 'slecht weer' scenario's laten de berekeningen zien dat een koopkrachtverlies op langere termijn niet uitgesloten mag worden.

De haalbaarheidstoets wordt, conform de geldende richtlijnen, uitgevoerd voor een periode van 60 jaar met de assumpties voor scenario's die zijn aangeleverd door DNB. Ook in 2019 is wederom een haalbaarheidstoets uitgevoerd.

De belangrijkste uitkomsten van deze toets waren als volgt:

- Verwacht pensioenresultaat: 99,5% (gestelde norm is minimaal 90%)
- Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slecht weer scenario: 9,6% afwijking (gestelde norm is maximaal 16,6%)

Aangezien met het beleid van het pensioenfonds de normen gehaald worden, is er geen aanleiding om beleid aan te passen of om in overleg te treden met de sociale partners.

Uitvoeringskosten

In 2019 zijn de uitvoeringskosten ongeveer gelijk gebleven aan de uitvoeringskosten in 2018. De stijging van de uitvoeringskosten ten opzichte van voorgaande jaren kan verklaard worden door de kosten van het DNB-project (2018 en 2019), de extra kosten voor de ondersteuning bij de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (2018), IORP II (2018 en 2019), het nieuwe bestuursmodel (2018), extra kosten voor de ondersteuning bij de selectie van de nieuwe administrateur (2018 en 2019), de evaluatie en aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid (2019), het selectietraject van een vermogensbeheerder (2019) en de verdere professionalisering van het bestuur (2018 en 2019). De kosten (en de toename ervan) hebben geen gevolgen voor de financiële positie van het pensioenfonds. De werkgever betaalt deze kosten.

Voor 2020 is een verlaging van de uitvoeringskosten voorzien. Zij blijven daarna echter hoger dan de uitvoeringskosten van voor 2018.

Pensioenuitvoering kosten pensioenbeheer <i>x Euro 1.000</i>	2019	2018	2017	2016
Bestuur en bestuursondersteuning	541	520	268	64
Administratiekosten	185	163	125	138
Adviseurskosten actuaris	98	134	125	105
Adviseurskosten overig/Visitatie	56	168	256	73
Certificeringskosten actuaris	15	15	15	16
Accountantskosten	53	48	36	35
Contributies en bijdragen	16	12	13	13
Vacatiegeld	21	28	40	51
Overige kosten	-	17	13	1
Totaal	985	1.105	891	496
Kosten per deelnemer * (actief + gepensioneerd)	6,3	7,1	5,9	3,3

De kosten voor de tijdsbesteding van de bestuurders en leden van het VO, die in dienst zijn van Citibank worden door de werkgever niet in rekening gebracht aan het pensioenfonds. Met uitzondering van de professionele bestuurders, ontvangen de bestuursleden een vergoeding per vergadering die afgeleid is van de SER-normen voor vacatiegelden wanneer sprake is van vergaderingen buiten werktijd.

Uitvoeringskosten vermogensbeheer

De uitvoeringskosten vermogensbeheer worden verrekend met de rendementen van de beleggingen. Het bestuur heeft hierop geen directe invloed. De kosten worden verderop in het verslag nader gespecificeerd.

Totale kosten vermogensbeheer uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen € x 1000	2019	2018	2017	2016
Totaal kosten vermogensbeheer	784	573	374	403
Gemiddeld belegd vermogen	125.326	117.598	115.794	111.882
Beleggingskosten in procenten van het gemiddeld belegd vermogen	0,63%	0,49%	0,32%	0,36%

Kostensoort € x 1000	Aandelen	Vastrentend	Overige beleggingen	Overlay beleggingen	Totaal € 2019	% kosten vs gemiddeld vermogen	Totaal € 2018
Beheer	60	205	30	54	349	0,28%	323
Transactiekosten	41	101	8	20	170	0,14%	208
Performance	61	3	1	-	65	0,05%	36
Exit/entrykosten	129	32	14	19	194	0,15%	0
Subtotaal	291	341	53	93	778	0,62%	567
Overige ¹	-	-	-	-	6	0,00%	6
Totaal	291	341	53	93	784	0,63%	573
Gemiddeld belegd vermogen					125.326		117.598

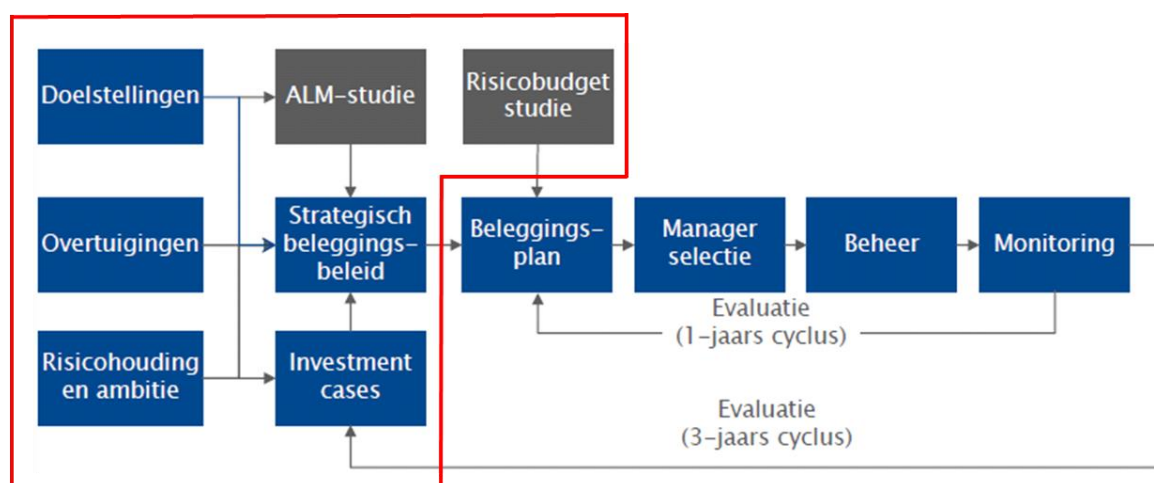
¹Dit betreft de kosten voor het vervaardigen van de jaarlijkse FTK rapportages. Deze zijn verwerkt onder de pensioen- en uitvoeringskosten van het pensioenfonds.

Beleggingsparagraaf 2019

Werkzaamheden in 2019

Voor SPCN was 2019 op beleggingsgebied een periode waarin het project herontwerp beleggingsbeleid verder vorm heeft gekregen. Het was een periode waarvan gezegd kan worden dat tijdens de grondige verbouwing de winkel openbleef. Het proces startte in het vierde kwartaal van 2018 en werd in 2019 beleidsmatig afgerond. De implementatie heeft doorgelopen tot in het eerste kwartaal van 2020.

Schematisch is het volgende proces doorlopen:

Figuur 1: Beleggingsbeleidscyclus (bron: Sprenkels & Verschuren)

De stappen die gezet zijn, hebben betrekking op:

- de evaluatie van het huidige beleggingsbeleid;
- de herijking van de investment beliefs;
- de vaststelling van de uitgangspunten en aannames van de ALM;
- de vaststelling van het gewenste risico-rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille;
- vaststellen van de investment cases voor de verschillende beleggingscategorieën;
- de voorgenomen strategische beleggingsmix;
- selectie van de integraal vermogensbeheerder die het beste invulling kan geven aan het voorgenomen strategisch beleggingsbeleid;
- de vervolgstappen om te komen tot implementatie van het voorgenomen beleid.

Investment beliefs

Parallel aan het begin van de ALM studie zijn de investment beliefs geëvalueerd. Bij de discussie heeft meegespeeld dat gegeven de omvang van het pensioenfonds de investment beliefs ook praktisch toepasbaar moesten zijn zodat voor de beleggingen gebruik kon worden gemaakt van beleggingsfondsen.

De vastgestelde investment beliefs zijn:

1. Het pensioenfonds is in beginsel een lange termijn belegger, hoewel de toekomst van het fonds een blijvende bron van onzekerheid is; de structuur van de verplichtingen, de risicobereidheid en de pensioenambitie van het uitkeren van waardeverste pensioenen blijven echter de basis van de strategische portefeuille.
2. Beleggingsrendement en risico moeten in verhouding staan, daar waar het past nemen we meer risico.
3. Het nemen van renterisico is een strategische keuze.
4. Valutarisico voegt geen waarde toe aan de portefeuille.
5. Illiquide beleggingen kunnen aantrekkelijke premies bieden.
6. Uitgangspunt is passief beheer, tenzij actief beheer aantoonbaar structureel waarde kan toevoegen.
7. Diversificatie verlaagt het beleggingsrisico zonder extra kosten.
8. Hogere vermogensbeheerkosten zijn alleen acceptabel als hier duidelijk toegevoegde waarde tegenover staat.

9. Efficiënt portefeuillebeheer mag leiden tot beperkte verhoging van de complexiteit.
10. Maatschappelijk verantwoord beleggen is een overweging in ons beleggingsbeleid.

ALM

Eind 2018 werd een ALM studie opgestart. Bij het beoordelen van de uitkomsten, waren de achterliggende portefeuilles voor de bestuurders niet zichtbaar. Deze methode van 'blind auditions' heeft als voordeel dat er geen voorkeur ontstaat voor een bepaalde portefeuille. Duidelijk werd dat een portefeuille waarin renterisico wordt uitgeruild tegen aandelenrisico de uitkomsten verbeteren ten opzichte van het huidige beleggingsbeleid. Uit het ALM-model bleek dat bij een grotere aandelenportefeuille het opwaarts potentieel groot is, maar dat de kans op bijstorten ook stijgt. Om hiervoor te corrigeren is gekozen om het renterisico te verlagen.

De mate van de renteafdekking is gestegen van 50% naar 75%. Tegelijkertijd is het belang in aandelen verhoogd van 25% naar 32%.

Risicohouding en ambitie

In de ALM zijn bewust de uiteinden van het beleggingsspectrum onderzocht door ook extreme portefeuilles door te laten rekenen. Duidelijk werd dat de risicohouding met de daarbij behorende ambitie nog steeds voldeden.

Investment cases, onderbouwing van de asset categorieën

Om te bepalen in welke beleggingscategorieën het pensioenfonds wel en niet wil beleggen, is aan de hand van investment cases een gestructureerd proces gevolgd. Criteria waren:

- De categorie moest binnen de investment beliefs van het fonds moest passen
- De categorie moest belegbaar zijn door middel van beleggen in beleggingsfondsen
- Gegeven de karakteristieken van de beleggingscategorie moest de belegging passen dat de categorie gegeven de karakteristieken past binnen de beleggingshorizon van het pensioenfonds.

Aan de hand van deze criteria is een eerste selectie gemaakt van beleggingscategorieën waarvoor een investment case uitgewerkt zou worden. Voor beleggingen die hier niet aan voldeden, bijvoorbeeld vanwege een illiquide karakter of vanwege het feit dat er geen fondsoptlossing voorhanden is, werd besloten deze categorieën niet verder te onderzoeken. Van de categorieën zoals vermeld in de target portefeuille zijn investment cases opgesteld en door het bestuur vastgesteld.

Wijziging van de portefeuille

Het gevolg van de herijking van de investment beliefs leidde tot wijzigingen in de beleggingsportefeuille. De wijzigingen hadden betrekking op de vraag actief beheer versus passief beheer en de mate van

complexiteit. Algemeen werd door het bestuur de mening gedeeld dat de portefeuille begin 2019 teveel actief beheer kende. Tevens werd getwijfeld aan de toegevoegde waarde van grondstoffen. Deze twijfel werd onderbouwd door de ALM waar het diversificatie effect lager bleek te zijn dan uit de VEV-berekening mocht worden aangenomen.

Daarnaast heeft dit pensioenfonds het kenmerk dat het voltallige bestuur door de aard van de werkzaamheden over meer dan gemiddelde kennis beschikt van beleggingsproducten en kapitaalmarkten. Hierdoor is complexiteit in de portefeuille minder snel een probleem. Dit heeft geleid tot het belief, waarin is vastgesteld dat indien voor efficiënt beheer complexiteit nodig is, dit is toegestaan.

De herijking van de investment beliefs en de evaluatie van de portefeuille leidde tot de conclusie dat de inrichting van de portefeuille niet meer in lijn was met de inzichten van het bestuur. Deze inzichten werden gecombineerd met de uitkomsten van de ALM. Hierbij werd gekozen voor de variant waarbij de renteafdekking en het belang in aandelen verhoogd werden. Een aantal categorieën die als kenmerk illiquiditeit hebben, vielen af met het oog op de verwachte horizon van het fonds. Deze categorieën zijn daarom niet verder onderzocht.

Daarna is er een risicobereidheidsstudie (RBS) uitgevoerd, waarbij het huidige VEV en de parameters uit de ALM als vertrekpunt golden. In deze fase is met de werkgever afstemming geweest. Gegeven het geformuleerde strategische beleggingsbeleid en de evaluatie van de vermogensbeheerder, bleek de wenselijkheid om te onderzoeken of de partij die op dat moment invulling gaf aan het integraal vermogensbeheer van het pensioenfonds, ook het beste invulling zou kunnen geven aan het nieuwe strategisch beleggingsbeleid. Dit heeft geleid tot een selectieproces voor een toekomstige integraal vermogensbeheerder.

Selectieproces vermogensbeheerder

Bij de vaststelling van de uitvraag werd duidelijk dat er geen behoefte is aan een volledige fiduciaire rol. Een belangrijke overweging daarbij was dat gegeven de omvang van het pensioenfonds uitsluitend wordt belegd in beleggingsfondsen en niet in gesepareerde mandaten waar monitoring een belangrijker rol inneemt. Daarnaast is ook gekeken naar de extra kosten. Helder werd dat de behoefte omschreven kan worden als 'fiduciair light'.

In het RFP proces zijn 10 partijen benaderd. Van een long list is naar een short list met site visits gewerkt waarbij de beoordelingscriteria waren:

- voorgestelde beleggingsoplossingen;
- de rapportages;
- de inrichting en de rapportages vanuit risicomangement;
- de klantgerichtheid en de cultuur van de onderneming.

Naar de mening van het bestuur waren de verschillen te klein om een overstap met de daarbij behorende transitie en transitiekosten, te rechtvaardigen. De inzichten uit het RFP proces hebben wel geleid tot een vernieuwd contract met Aegon Asset Management.

Transitie portefeuille

Als gevolg van de overgang van een meer actief beheerde portefeuille naar een meer passief beheerde portefeuille, was duidelijk dat de portefeuille omgezet diende te worden. Het renterisico is een strategische keuze en ondanks de fors gedaalde rente is het bestuur van mening dat het renterisico daarmee niet verdwenen is en het laagste niveau van de rente niet te timen valt. Uit de ALM bleek duidelijk dat een portefeuille met een hogere mate van renteafdekking en een procentueel groter deel belegd in aandelen, op termijn de risico/rendement karakteristieken van de portefeuille verbetert.

Toegroei naar target portefeuille en verhoging risicoprofiel

Strategische beleggingsmix SPCN - 2020 - 2022					
Categorie	Minimum %	Strategisch %	Maximum %	Beleggingsfonds	Benchmark
Aandelen	27,0	32,0	37,0	AEAM World Equity Index Fund (EUR)	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)
Staatsobligaties + Strategic Liability Matching	26,5	30,0	33,5	AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund + AEAM Strategic Liability Matching Fund	Merrill Lynch Core Eurozone Government Bond Index (Customized)
Bedrijfsobligaties	21,5	25,0	28,5	TKPI MM Credit Index Fund	ICE BofAML Euro Corporate Index
High Yield	4,4	6,5	8,6	AEAM Global High Yield Fund (EUR)	70% Barclays Capital U.S. Corporate High Yield Index (Customized, hedged to Euro) + 30% Barclays Capital High Yield (Euro) Index (Customized)
Emerging Market Debt	4,4	6,5	8,6	iShares Emerging Markets Government Bond Index Fund (IE)	JP Morgan Emerging Markets Bond Index Global Diversified (hedged)
Liquiditeiten	0,0	0,0	5,0		1-maands EURIBOR

De renteafdekking 75% wordt vormgegeven door bovengenoemd staatsobligatiefonds, aangevuld met het AeAM Strategic Liability Matching Fund (SLM). Voor de renteafdekking geldt een bandbreedte van 72,5%-77,5%.

Het renterisico van de verplichtingen wordt in het nieuwe strategisch beleggingsbeleid voor 75% afgedekt, onder andere door het Strategic Liability Matching fonds (SLM-fonds).

Het risico op de belangrijkste valuta's (US dollar, GB pond en Japanse Yen) is afgedekt binnen de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen. De resterende valutarisico's zijn niet afgedekt.

Het bestuur staat securities lending toe, maar die vindt in de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen zeer beperkt plaats. De vermogensbeheerder verstrekt informatie over de omvang van securities lending en ook de zekerheden die de risico's moeten beperken.

Het pensioenfonds bevindt zich sinds medio 2015 in een situatie van reservetekort. Pensioenfonds met een reservetekort mogen in beginsel het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille niet zomaar vergroten. Door de voorgenomen verkoop van de grondstoffen, het vergroten van het belang in aandelen en de verhoging van de afdekking van het renterisico is er per saldo sprake van een verhoging van het risicoprofiel. Voor het verhogen van het risicoprofiel is met een uitgebreide onderbouwing expliciet toestemming gevraagd aan DNB. In december 2019 heeft het pensioenfonds bericht van DNB ontvangen dat zij hierover geen vragen of opmerkingen heeft, waarna de transitie van de portefeuille verder doorgezet is.

De aan- en verkopen die in 2019 hebben plaatsgevonden, zijn:

- Verkoop grondstoffen;
- Verkoop actief beheerd wereldwijd aandelenfonds;
- Verkoop actief beheerd Europees staatobligatiefonds
- Verkoop Tactische Interest Overlay;
- Aankoop passief beheerd wereldwijd aandelenfonds;
- Aankoop passief beheerd Europees staatsobligatiefonds (kernlanden);
- Verhoging allocatie naar high yield obligaties;
- Verhoging rente-afdekking naar 75%.

Beleggingsmix ultimo 2019

Samenstelling beleggingsportefeuille				
Categorie	Eind 2019 Belegd vermogen (x 1000 €)	Eind 2018 Belegd vermogen (x 1000 €)	2019 Actueel (%)	2019 Norm (%)
Vastrentende waarden				
Obligatiebeleggingsfonds	0	30.680		
Europees Staatsobligatiefonds	17.556	0		
Global High Yield	8.482	4.122		
Emerging Market Debt	3.653	3.172		
Strategic Liability Matching Fund	18.158	8.260		
Credits	38.999	34.921		
Tactical interest overlay	0	908		
Totaal vastrentende waarden	86.848	82.063	67,1	68,0
Aandelen - Wereldwijd	42.323	24.096	32,7	32,0
Grondstoffen	0	7.045	0,0	0,0
Liquiditeiten	170	1	0,2	0,0
Totaal portefeuille	129.341	113.205	100,0	100,0

In het eerste kwartaal van 2020 is het bedrijfsobligatiefonds dat actief beheerd wordt, verkocht en deels herbelegd in een passief beheerd bedrijfsobligatiefonds. Het belang in bedrijfsobligaties is daarmee terug gebracht van 30% naar 25%. Het restant is herbelegd in een passief beheerd fonds voor obligaties in opkomende landen. Hiermee is de targetportefeuille bereikt.

Herbalanceringsbeleid

Met de aanpassing van de strategische beleggingsmix is begin 2020 ook het herbalanceringsbeleid aangepast. Alleen als een categorie de bandbreedte overschrijdt, zal een herbalancering plaatsvinden. Hierdoor wordt voorkomen dat er onnodige transacties plaatsvinden. Verder zal iedere maand bij het liquiditeitsbeheer rekening worden gehouden met de relatieve over- en onderwegingen. Dit beleid zal na 1 jaar worden geëvalueerd. Maandelijks wordt de renteafdekking weer teruggebracht naar 75%.

Performance

Na een slecht 2018 begon het jaar 2019 op een relatief laag niveau voor aandelen, waarna deze en stijgende lijn hebben laten zien. Daarnaast daalde de rente gedurende 2019 tot een dieptepunt in augustus 2019 en steeg daarna licht naar het einde van het jaar. Per saldo was de rente aan het einde van het jaar lager dan aan het begin van het jaar.

De performance van SPCN is in absolute zin goed geweest. De beleggingsportefeuille behaalde een totaalrendement van 15,64%.

Omdat SPCN het grootste deel van het jaar nog in actief beheerde beleggingsfondsen belegd was, zijn de afwijkingen in de performance van de beleggingsfondsen ten opzichte van de benchmarks vrij groot. Ook in die zin was 2019 een goed jaar, want het betrof positieve afwijkingen. Alleen bij de staatsobligaties was sprake van een underperformance. Het fonds presteerde 0,4%-punt lager dan de benchmark.

Performance (na kosten)		
Categorie	SPCN YTD	BM YTD
Totaal excl SLM	12,72%	11,50%
Totaal incl SLM	15,64%	
Staatsobligaties	5,40%	5,80%
Bedrijfsobligaties	6,59%	5,98%
High Yield	10,69%	8,39%
Emerging Merket Debt	11,58%	8,62%
Vastrentende waarden ex SLM	6,64%	6,22%
Vastrentende waarden incl SLM	11,43%	
SLM	57,28%	
Aandelen wereldwijd	27,38%	24,84%
Grondstoffen wereldwijd	20,10%	12,60%

In het vierde kwartaal van 2019 zijn wijzigingen doorgevoerd in de beleggingsmix door aan- en verkopen van de verschillende beleggingsfondsen om tot een invulling van het nieuwe strategische beleggingsbeleid te komen. Hierdoor is de performance binnen een beleggingscategorie veelal een combinatie van twee beleggingsfondsen en kan het resultaat niet vergeleken worden met het resultaat van één van de beleggingsfondsen over heel 2019.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In 2019 heeft het pensioenfonds grotendeels de aandelen belegd in het actief beheerde aandelenfonds van TKPI wereldwijd. De uitvoering van de feitelijke beleggingen heeft TKPI grotendeels uitbesteed aan verschillende managers. Hiermee wordt een fund of funds gecreëerd waarbij TKPI de eindregie voert.

TKPI sluit een aantal ondernemingen uit. TKPI zorgt dat er gestemd wordt conform het AIM beleid en TKPI laat namens hen engagement plaatsvinden.

Uitsluitingen

In 2019 was rond de 2,8% van de ondernemingen van de index uitgesloten. Dit betrof ondernemingen:

- die betrokken zijn bij de controversiële wapenindustrie;
- waar engagement onvoldoende resultaat opleverden;
- die betrokken zijn bij de kolenmijnbouw;
- die betrokken zijn bij de tabaksindustrie.

Voor de categorie controversiële wapenindustrie en het antwoord op engagement wordt aansluiting gezocht bij de UN Global Compact principes. Dit zijn principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en anti-corruptie.

Voor landen die uitgesloten zijn, geldt dat deze landen op basis van universeel erkende veroordelingen betrokken zijn bij het systematisch schenden van de mensenrechten.

Stemmen

Stemmen vindt plaats op het gebied van bestuurders gerelateerde, niet-salaris gebonden vergoeding, bedrijfsvoering en kapitalisatie. Het merendeel van de stemmen gaat over bestuurders gerelateerde en niet-salaris gerelateerde vergoeding. Hierbij wordt niet alleen gestemd over het compensatie pakket, maar ook vaak over de zittingsduur van bestuurders.

Engagement

Met ondernemingen die in overtreding zijn met de UN Global Compact Principles wordt de dialoog aangegaan. Veelal zijn deze overtredingen op het gebied van corruptie, mensenrechten en milieu.

Pensioenparagraaf 2019

Gewijzigde pensioenreglement en conversie aanspraken

Per 1 januari 2019 zijn vanwege administratieve eenvoud alle pensioenaanspraken en -rechten uit de bestaande reglementen overgedragen naar Pensioenreglement 2018. Alle deelnemers zijn hierover geïnformeerd. De deelnemers waarvoor sprake is van conversie van aanspraken zijn hierover individueel geïnformeerd. In de loop van 2019 is deze conversie van aanspraken door DPS in de administratie verwerkt, waardoor de individuele deelnemers geïnformeerd zijn over wat de conversie van hun aanspraken precies voor hen betekent. Deze conversie is actuarieel neutraal uitgevoerd. Hierdoor was de waarde voor en na conversie gelijk aan elkaar.

Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid van het pensioenfonds is voorwaardelijk en voor die toeslag wordt geen premie geheven en zijn geen bestemmingsreserves gevormd. De toeslag is daarmee niet zeker en is afhankelijk van de resultaten van het pensioenfonds en de financiële positie.

Het pensioenfonds heeft als uitgangspunt dat het de toeslagen uit eigen middelen wil financieren op basis van de bepalingen van toekomst bestendig indexeren zoals dat in de Pensioenwet is bepaald. Voor het geval die middelen onvoldoende zijn, zijn er met de werkgever afspraken gemaakt over aanvullende financiering van toeslagen.

Voor alle premievrije aanspraken en rechten van de actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers geldt een extra toezegging van de werkgever (vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst). Die toezegging komt erop neer dat, indien het pensioenfonds niet in staat is om de volledige CPI-toeslag uit eigen middelen toe te kennen, de werkgever een aanvullende koopsom beschikbaar zal stellen om een aanvullende toeslag in te kopen.

Het bestuur heeft in maart 2019 besloten om de toeslag van 0,59% conform de bepalingen van toekomst bestendig indexeren toe te kennen. Conform de afspraken tussen het pensioenfonds en de werkgever heeft het pensioenfonds tevens een aanvullende toeslag op de premievrije pensioenen toegekend. Voor de gewezen en pensioengerechtigde deelnemers aan pensioenreglement 1991 betrof de aanvullende toeslag 1,39%. Tezamen met de toeslag op basis van toekomstbestendig indexeren komt dit overeen met een totale toeslag gelijk aan 100% van de stijging van de CPI (1,98%). Voor de overige deelnemers is een aanvullende toeslag van 0,40% op de premievrije pensioenen toegekend. Dit komt overeen met een totale toeslag van 50% van de stijging van de CPI (0,99%). De totale koopsom voor de aanvullende toeslagen (€ 878.800) is door de werkgever voldaan. Het bestuur heeft met alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden hierover gecommuniceerd.

Op grond van de huidige dekkingsgraad moet worden verondersteld dat het pensioenfonds ook in de komende jaren niet of niet volledig uit eigen middelen de pensioenen zal kunnen verhogen om de stijging van het prijspeil te compenseren en deels een beroep zal moeten doen op de aanvullende afspraken met de werkgever.

Risicoparagraaf 2019

Inleiding

Het bestuur houdt expliciet rekening met risico's en risicobeheersing bij het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten.

Het integraal risicomanagementproces is het interactieve proces van:

- het opstellen van de risicostrategie en hieraan gekoppeld de risicohouding en de risicobereidheid;
- het identificeren van risico's;
- het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing en de uitvoering;
- monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Jaarlijks, of tussentijds indien zich ingrijpende wijzigingen hebben voorgedaan, wordt door het pensioenfonds uitvoering gegeven aan dit proces. Hierbij worden de volgende stappen doorlopen:

- evaluatie (en afhankelijk van de uitkomsten, herijking) van de strategische doelstellingen van het pensioenfonds, de risicohouding, de risicoacceptatie en de governance structuur m.b.t. het integrale risicomanagement;
- een risicoanalyse met als doel het identificeren en beoordelen van netto risico's en het prioriteren van de risico's die het komende jaar worden opgepakt – dit kan een algehele risicoanalyse zijn dan wel een thema- of afzonderlijke risicogerichte analyse;
- het toetsen van de beheersmaatregelen op effectiviteit en daarmee het mitigerende effect van een geïdentificeerd risico;
- (op kwartaalbasis) monitoring en evaluatie aan de hand van een integrale risicomanagement rapportage.

De resultaten van de gevolgde stappen worden geagendeerd voor de bestuursvergadering, zodat het bestuur deze kan toetsen. In aanvulling hierop worden beleidsvoorstellen aan het bestuur standaard voorzien van een risicoparagraaf zodat duidelijk is welk effect de gevraagde besluitvorming op de risico's heeft.

In 2018 zijn alle risico's geëvalueerd en verder uitgediept. De geïdentificeerde risico's zijn opgenomen in een risicoregister, waarin beschrijvingen van de risico's, sub-risico's en scenario's zijn weergegeven. Daarnaast zijn in het risicoregister de inschattingen van de bruto en netto risico's opgenomen met daarbij een overzicht van de beheersmaatregelen. Per risico is aangegeven in hoeverre de risico's binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds vallen.

De informatievoorziening binnen het pensioenfonds is afgestemd op de geïdentificeerde risico's. De frequentie van de informatie is afgestemd op de behoeften en kent een maand-, kwartaal- of jaarcyclus. De inhoud van de informatie is zodanig dat het bestuur tijdig signaleert wanneer afwijkingen ontstaan tussen de realisatie en de gestelde normen, zodat actie ondernomen kan worden indien gewenst dan wel noodzakelijk.

De strategische doelstelling op lange termijn is primair het kunnen garanderen van de pensioenuitbetaling en secundair toeslagverlening. Hiervoor zijn de belangrijkste generieke risico's:

- Rendementsrisico: beleggings-, rente- en inflatierisico
- Langleven risico
- Sponsorrisico

Beschrijving van deze generieke risico's:

Het rendementsrisico houdt in, dat de beleggingen (beleggingsrisico) onvoldoende renderen om zowel de discontering van de verplichtingen (renterisico) als de toeslagverlening (inflatie) te compenseren.

De mutatie van de rentetermijnstructuur is voor rekening en risico van het pensioenfonds (renterisico) en kunnen de beleggingsresultaten (deels) teniet doen. Het inflatierisico is door de voorwaardelijke toeslagverlening een risico dat uiteindelijk voor rekening van de deelnemers en pensioengerechtigden is. Het pensioenfonds heeft geen beleid dat gericht is op het afdekken van het inflatierisico, zodat dit risico uit overrendement moet worden beperkt.

Het langlevens risico houdt in, dat de berekening van de verwachte uitkeringsperiode niet langer aansluit bij de meest recente levensverwachtingen.

Het sponsorrisico houdt in, dat de werkgever de uitvoeringsovereenkomst opzegt en in het geval van onvoldoende financiële middelen van het pensioenfonds de toezegging over bijstorting niet zal nakomen. Dit is in de langjarige historie van het pensioenfonds echter nog nooit voorgekomen en wordt ook voor de toekomst als een uiterst laag risico beschouwd. Daarnaast is de uitvoeringsovereenkomst voor onbepaalde tijd overeengekomen en in principe alleen met wederzijdse instemming opzegbaar.

Gevolgen van deze generieke risico's in 2019:

Rendement risico

Door de voortdurend lage rentetermijnstructuur in 2019 zijn de Technische Voorzieningen (TV) voor de verplichtingen hoog gebleven. Door de uiteindelijk lagere rente ultimo 2019 dan ultimo 2018 zijn de TV per saldo gestegen en treedt er een verlies voor het pensioenfonds op. Dat effect is deels teniet gedaan door de renteafdekking. De dekkingsgraad verslechterde in totaliteit verder doordat de beleggingsresultaten negatief bij hebben gedragen.

Beleggingsrisico

Het voornaamste financiële risico waarmee het pensioenfonds wordt geconfronteerd is de onvoorspelbaarheid van de uitkomsten van het beleggingsbeleid.

	2019	2018	2017	2016	2015
Rendement	15,6%	-3,1%	4,7%	9,0%	-2,4%

De beleggingsrendementen fluctueren van jaar tot jaar aanmerkelijk, ondanks de diversiteit en spreiding van de beleggingen. Over 5 jaar berekend is het meetkundig gemiddeld rendement dit jaar gestegen van 4,2% naar 4,8% en daarmee nog ruimschoots boven de, als risicovrij beschouwde, staatsobligaties.

Renterisico

Vanwege de onzekerheid over de renteontwikkeling heeft het bestuur voor een beleggingsfonds gekozen dat gebruikt maakt van rentederivaten en dat de rentegevoeligheid aanpast. Met dit instrument wordt bereikt dat het renterisico vanaf ultimo 2019 circa 75% bedraagt. Het rentebeleid voorziet in een afdekking van 75% met een bandbreedte van 72,5% - 77,5%.

Renteherziening/aflossingsdatum	2019	2018	2017	2016	2015
Korter dan 1 jaar	-195	13.255	- 9.428	-8.212	-13.365
1-5 jaar	-8.478	10.537	29.662	28.057	27.374
6-10 jaar	28.467	29.730	28.808	26.848	30.787
Langer dan 10 jaar	69.739	33.751	38.964	37.796	36.476
Niet rente dragend	45.754	35.250	30.681	31.092	26.897
Externe beleggingsfondsen	-	-	52		
Totaal ¹	135.287	122.523	118.739	115.581	108.169

¹Bron: AEGONRJ610-2019

In tegenstelling tot voorgaande jaren worden floating bonds nu op basis van renteherzieningsdatum verdeeld. Tevens worden bond en interest rate futures ingedeeld op basis van de onderliggende (fixed) bonds. Voor derivaten wordt tevens rekening gehouden met de exposure waarde. In verband met deze wijzigingen zijn de vergelijkende cijfers over 2018 opnieuw berekend.

Bron: AEGONRJ610-2019

Asset Liability Matching

Het pensioenfonds heeft een uitgaande kasstroom met een gemiddelde duration van ongeveer 19 jaar. De duration van de vastrentende waarde portefeuille is ultimo 2019 gelijk aan 6,1 jaar. Wanneer ook rekening gehouden wordt met het Strategic Liability Matching Fund (SLM) komt de duration van de totale vastrentende beleggingsportefeuille op 21,4 jaar.

Dit SLM-fonds bestaat uit renteswaps, waarbij er een ondergrens is om te zorgen, dat er voldoende onderpand is voor renteswaps en een bovengrens om te voorkomen, dat de participatie niet een te groot deel gaat uitmaken van de beleggingsportefeuille.

Hiermee is het renterisico ultimo 2019 voor circa 75% beheerst, hetgeen ook in lijn is met het rentebeleid.

Langleven risico, kort leven risico en herverzekering

De meest recente (2018) aanpassing van de overlevingstafels is in de verplichtingen verwerkt. Ultimo 2019 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG2018. Daarnaast zijn de correctiefactoren (correctie van de sterftekansen van de gehele bevolking om zo goed mogelijk aan te sluiten bij verwachte sterfte van de pensioenfondspopulatie) ultimo 2018 door het pensioenfonds aangepast in leeftijds- en geslachtsafhankelijke correctiefactoren. Deze correctiefactoren zijn op basis van het zogenaamde 'Postcodemodel' van de actuariael adviseur Aon vastgesteld.

Het pensioenfonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij (Elips Life). Hierbij is ook het arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd.

Sponsorrisico

De werkgever heeft sinds 1966 altijd aan de verplichtingen uit de uitvoeringsovereenkomst voldaan. Naast de kostendekkende premie is de werkgever op basis van de Cao verplicht om de uitvoeringskosten van de pensioenregeling te dragen. Voorts bevat de uitvoeringsovereenkomst een bijstortingsverplichting. In 2016 heeft voor het laatst een bijstorting plaats gevonden om het vermogen van het pensioenfonds aan te vullen tot het minimaal vereist eigen vermogen.

Daarnaast heeft de werkgever financiering verstrekt om aanvullende toeslagen te kunnen verlenen (zie Pensioenparagraaf). Hiermee zijn de aanvullende toeslagen aan de betreffende deelnemers toegekend.

Valutarisico

Het pensioenfonds heeft het valutarisico op de belangrijkste vreemde valuta afgedekt, conform het beleid, daar waar dat mogelijk is en efficiënt kan worden ingericht.

Onderstaand een overzicht van de valutarisico's van de belangrijkste valuta's:

Actueel 2019	USD	GBP	JPY	Overig	Totaal
Beleggingen	33.257	2.188	3.019	8.389	46.853
Afdekking	31.624	2.158	2.801	2	36.585
Niet gedekt	1.633	30	218	8.387	10.268
Totaal beleggingen					135.287
% valutarisico					5,0%

Hiermee is het valutarisico in 2019 vrijwel gelijk aan 2018 (4,7%) en passend binnen het beoogde beleid.

Marktrisico

Alle beleggingen zijn onderhevig aan marktrisico's. Het pensioenfonds verwacht op langere termijn een beloning voor dat risico in de vorm van rendement boven de risicovrije rente.

Het marktrisico wordt beperkt door spreiding aan te brengen in de beleggingen: in 2019 waren de beleggingen divers (verschillende 'asset classes') en ook geografisch gespreid.

Liquiditeitsrisico

Het pensioenfonds heeft liquiditeitsrisico's gereduceerd en momenteel zijn er geen beleggingen met een nadrukkelijk illiquide karakter.

Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's zijn in 2018 opgenomen in het risicoregister van het pensioenfonds. Deze risico's zijn in 2018 eveneens allemaal geëvalueerd en uitgediept. Over deze risico's en de financiële risico's wordt op kwartaalbasis aan het bestuur gerapporteerd door middel van een risicorapportage.

Ultimo 2019 zijn het omgevingsrisico, het operationeel risico en het juridisch risico nog steeds de belangrijkste risico's. Zij vallen binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds, zodat geen aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Wel zal het pensioenfonds deze risico's goed monitoren om ervoor te zorgen dat vergroting van het risico tijdig signaleerd wordt.

Omgevingsrisico

Het omgevingsrisico is het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Om het omgevingsrisico te beheersen worden veelal de omgeving en veranderingen daarin gemonitord. De relatie met de toezichthouder en de werkgever wordt constructief ervaren. Met beide vindt periodiek overleg plaats.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Dit risico is voornamelijk op de interne processen binnen het pensioenfonds gericht. Door eisen te stellen aan de geschiktheid van bestuursleden en zoveel mogelijk procesmatig te werken, wordt getracht dit risico te beheersen.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de bedrijfsvoering van het pensioenfonds door de aan derden uitbestede werkzaamheden in gevaar komt.

In 2018 is een uitgebreide uitbestedingsrisicoanalyse uitgevoerd. Hiervoor is veel informatie bij verschillende uitbestedingspartners opgevraagd. Uit de risicoanalyse bleek dat het uitbestedingsrisico met betrekking tot de administrateur buiten de risicobereidheid van het pensioenfonds viel. Dit werd mede bepaald door de zorg om de continuïteit van de dienstverlening. Nog voordat het pensioenfonds een selectietraject voor een nieuwe uitvoerder op kon pakken, werd de uitbestedingsovereenkomst door de administrateur zelf opgezegd. Sinds eind 2018 valt het risico met betrekking tot alle uitbestedingspartners binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van de instelling dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet-integere, onethische gedragingen van bestuursleden en medewerkers van uitbestedingspartijen in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen. In het laatste kwartaal van 2018 heeft het pensioenfonds een SIRA (systematische integriteitsrisico analyse) uitgevoerd. Daaruit bleek dat alle sub-risico's binnen het integriteitsrisico binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds vallen.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. Mede door de vele wijzigingen in wet- en regelgeving is dit een risico dat nadrukkelijk door het bestuur gemonitord wordt.

IT-risico

Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn. Halverwege 2018 is een uitgebreide IT-risicoanalyse door het pensioenfonds uitgevoerd. Omdat veel processen uitbesteed zijn, bevindt het IT-risico zich voornamelijk bij de uitbestedingspartners.

Actuariële paragraaf 2019

Actuariële assumpties

Eind 2018 heeft een algehele evaluatie van de actuariële grondslagen plaatsgevonden. Na deze evaluatie in 2018 zijn de volgende grondslagen aangepast:

- overlevingstafels
- correctiefactoren
- partnerfrequentie
- opslag voor wezenpensioenen

Op basis van de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de beschikbare gegevens binnen het pensioenfonds is in 2018 besloten om gebruik te maken van meer recente gegevens van het CBS bij bepaling van de hoogte van de Technische Voorzieningen (TV). Dit betekende concreet dat gebruik gemaakt wordt van een meer recente partnerfrequentietafel. Tot en met eind 2018 werd onderscheid gemaakt tussen de partnerfrequenties van deelnemers aan pensioenreglement 1991 en de overige deelnemers. In de bestuursvergadering van 9 mei 2019 is door het bestuur, om administratieve eenvoud te bewerkstelligen, besloten om per 1 januari 2019 de partnerfrequentie van deelnemers aan het pensioenreglement 1991 gelijk te stellen aan de partnerfrequenties zoals die voor de andere deelnemers gelden. Deze wijziging heeft voor een daling van de TV per 1 januari 2019 van 40 gezorgd.

Na een korte evaluatie heeft het bestuur eind 2019 besloten om geen verdere wijzigingen in de grondslagen door te voeren.

Voor de waardering van de TV wordt per 31 december 2019 dan ook uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

Overlevingstafels:	De Prognosetafel AG2018, met startjaar 2020.
Correctiefactoren:	Conform de best practices die gepubliceerd zijn door DNB. Er wordt sinds ultimo 2018 gerekend met leeftijds- en geslachtsafhankelijke correctiefactoren.
Intrest:	Rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdende met de verwachte uitkeringen op basis van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane rechten.
Kostenvoorziening:	Ter dekking van excassokosten van ingegane pensioenen is in de TV een opslag van 3,5% opgenomen.
Partnerfrequentie:	Voor alle (gewezen) deelnemers met uitzondering van de pensioen-gerechtigden met een ouderdomspensioen wordt voor de berekening van de voorziening voor partnerpensioen uitgegaan van partnerfrequenties conform de tabel CBS 2018 partnerfrequentie.

Voor pensioengerechtigden met een ouderdomspensioen wordt alleen een voorziening voor partnerpensioen berekend, indien en zolang zij gehuwd zijn of een partner hebben (bepaalde partner systeem). Voorts wordt verondersteld dat de partner van een mannelijke (gewezen) deelnemer of gepensioneerde een vrouw is en dat de partner van een vrouwelijke (gewezen) deelnemer of gepensioneerde een man is.

Leeftijdsverschil: Er wordt met een vast leeftijdsverschil gerekend, waarbij wordt verondersteld dat de man drie jaar ouder is dan de vrouw.

Wezenpensioen: Voor latent wezenpensioen wordt een voorziening getroffen ter grootte van 3% van het latent partnerpensioen van deelnemers en gewezen deelnemers. Bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 18 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 18-jarige leeftijd; voor wezen van 18 jaar of ouder wordt aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 27-jarige leeftijd.

Toeslagen: Er wordt geen rekening gehouden met (toekomstige) toeslagen.

Door de in 2018 gewijzigde afspraken met de werkgever inzake de betaling van de kostendekkende premie is door het bestuur besloten om vanaf boekjaar 2018 de backservice verplichting die ontstaat op 1 januari van het volgende boekjaar niet meer mee te nemen in het voorgaande boekjaar. De backservice die in boekjaar 2019 verantwoord wordt, is de backservice die ontstaan is op 1 januari 2019.

Actuariële analyse resultaat 2019

bedragen x € 1.000	2019	2018	2017	2016	2015
Premieresultaat					
Premiebijdrage*	2.103	1.759	1.412	1.540	1.021
Pensioenopbouw	-290	-214	-238	-285	-183
Onttrekking TV voor uitvoeringskosten	96	93	89	88	72
Uitvoeringskosten	-985	-1.105	-891	-496	-397
Toeslagverlening gefinancierd door werkgever	-762	-422	-418	-280	-
Subtotaal	162	111	-46	567	513
Interest resultaat					
Beleggingsresultaat	17.545	-3.589	5.406	9.681	-2.680
Toevoeging benodigde intrest	242	269	234	60	-177
Toeslagverlening uit middelen fonds	-	-139	-	-	-1.549
Wijziging Rentetermijnstructuur (RTS)	-15.900	-4.321	1.404	-9.256	-5.810
Subtotaal	1.887	-7.780	7.044	485	-10.216
Overig resultaat					
Wijziging actuariële assumpties	22	3.781	-	-269	-425
Wijziging overige technische grondslagen	-488	-32	-	-	-
Resultaat waardeoverdrachten	-	8	-	116	-
Resultaat toeslagverlening	-528	66	62	-	-
Resultaat sterfte	-347	-214	483	-260	232
Overig	-46	-52	-147	-8	6
Subtotaal	-1.387	3.557	398	-421	-187
Totaal Resultaat	662	-4.112	7.396	631	-9.890

* Voor 2016 tot en met 2018 is dit bedrag inclusief een storting van de werkgever voor een toeslagverlening voor deelnemers uit het pensioenreglement 1991. Voor 2019 bevat dit bedrag een storting van de werkgever voor een toeslagverlening voor zowel de deelnemers uit het pensioenreglement 1991 als voor de overige gewezen en pensioengerechtigde deelnemers. Aangezien het pensioenfonds de toeslagverlening onder bepaalde omstandigheden niet volledig uit eigen middelen financiert, is in verband met een voorwaardelijke toeslagverlening, de betreffende koopsom in rekening gebracht bij de werkgever.

Verdeling Technische Voorzieningen naar deelnemers uit pensioenreglement 1991 en overig

Splitsing TV	2019	2018	2017	2016
Pensioenreglement 1991	34.198	31.721	33.608	35.914
Overig	83.813	71.059	70.775	72.505
Totaal	118.011	102.780	104.383	108.419

Vermelding conform artikel 130a Pensioenwet

Details kostendeekkende premie Euro	2019	2018	2017	2016
Aangroei verplichtingen	236	169	182	175
Back Service	30	26	56	107*
Risico premies	24	24	-9	42
Toeslagen (Financiering werkgever)	762	355	355	280
Solvabiliteit	162	93	38	55
Uitvoeringskosten	889	1.031	810	418
Kostendeekkende premie	2.103	1.698	1.432	1.077
Feitelijke premie	2.103	1.759	1.412	1.540

*Inclusief inhaal uit 2015

Het premiebeleid is erop gericht om de kostendeekkende premie te ontvangen, rekening houdend met de voorwaardelijk toeslagverlening.

De berekeningswijze is vastgelegd in de ABTN van het pensioenfonds en betreft de feitelijke kostendeekkende premie die als volgt kan worden samengevat: Jaarlijks stelt het bestuur op basis van een gespecificeerd advies van de actuaaris de kostendeekkende premie vast voor het komende kalenderjaar. Bij die vaststelling wordt rekening gehouden met de wettelijke bepalingen die gelden voor de kostendeekkende premie. Naast de actuarieel benodigde premie en de opslag voor de vereiste dekkingsgraad bestaat de premie ook uit de volledige uitvoeringskosten die niet gedekt worden door de kostenrijval over de pensioenuitkeringen. De kostendeekkende premie wordt maandelijks geïnd. De werkgever is gerechtigd om een deel van de premie in rekening te brengen bij de werknemers.

Gedurende 2019 is bij de werkgever voor de premievrije rechten van alle actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers een koopsom gevraagd ter financiering van de aanvullende toeslagverlening. Deze koopsom is in 2019 ontvangen.

De feitelijke premie 2019 ad 2.103 is vastgesteld op basis van de financieringsafspraken tussen het pensioenfonds en de werkgever.

Oordeel waarmerkend actuaris

De waarmerkend actuaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het pensioenfonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW. De belangrijkste bevindingen die door de waarmerkend actuaris zijn gerapporteerd zijn:

- De vermogenspositie van SPCN is niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.
- In de actuariële verklaring wordt vermeld dat het pensioenfonds voldoet aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 vanwege de financiële positie van het pensioenfonds.

Ontwikkelingen na balansdatum

Coronacrisis

Na aanvankelijk een sterke start in 2020 daalden alle effectenbeurzen in de loop van februari en maart door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus. De impact op wereldeconomie is groot en de economische groei in de belangrijkste economische blokken zal in 2020 sterk dalen. Door de onzekerheid op de financiële markten daalden wereldwijd de koersen van aandelen en zijn diverse rentedalingen doorgevoerd door centrale banken, waardoor de rente verder daalde. De impact van de dalende kapitaalmarktrente en aandelenkoersen is groot. De dekkingsgraad stond hierdoor onder druk, omdat beleggingen dalen en de pensioenverplichtingen stijgen. Fundamenteel is de vraag van belang wat de nieuwe economische werkelijkheid zal worden.

Het pensioenfonds heeft gedurende deze periode vastgehouden aan het strategische beleid. Dit beleid is gekozen na een gedegen ALM-studie, welke in 2019 uitgevoerd is. Een van de scenario's in deze studie was het huidige scenario van forse dalingen. Daarmee valt de huidige situatie binnen de onderzochte situaties en is er op dit moment geen reden om de uitkomsten van de studie te herzien. Nadat de strategische portefeuille in januari geïmplementeerd was, bleek al snel een herbalancering nodig te zijn om de gewichten in de asset categorieën binnen de strategische bandbreedtes te houden.

Ultimo maart was de actuele dekkingsgraad gedaald tot 97,3%. De beleidsdekkingsgraad per eind maart was gelijk aan 107,0%. Door de dalende kapitaalmarktrente zijn de pensioenverplichtingen ten opzichte van eind december 2019 met circa € 8 miljoen toegenomen. Ultimo mei herstelde de dekkingsgraad zich weer naar 104,2%. De beleidsdekkingsgraad daalde ultimo mei tot 105,8%.

Naast zorgen om de ontwikkeling van de financiële zaken heeft het bestuur in maart ook veel aandacht gegeven aan het monitoren van de operationele gang van zaken bij de partijen waaraan werkzaamheden uitbesteed zijn. Er is veelvuldig contact met alle partijen geweest. Op basis daarvan is geconstateerd dat de continuïteit van de dienstverlening en belangrijke processen gewaarborgd was.

Omdat niet duidelijk is hoe de financiële positie van het pensioenfonds zich in 2020 zal ontwikkelen, blijft het bestuur alert en zal het niet schromen bij te sturen indien dit nodig is. Voor het pensioenfonds is van belang dat er afspraken zijn met de werkgever over eventuele bijstorting, waarbij het einde van het jaar het meetmoment is. Naar verwachting hoeft het pensioenfonds niet te korten, maar bij een beleidsdekkingsgraad onder de 110% kan er geen toeslag verleend worden uit de fondsmiddelen. Er zijn echter afspraken met de werkgever dat deze mogelijk aanvullende koopsommen beschikbaar zal stellen om een aanvullende toeslag in te kopen.

Definitieve invulling sleutelfuncties

SPCN hanteert een omgekeerd gemengd model. De toezichthouder en de pensioenfonds met dit bestuursmodel zijn nog in gesprek hoe de sleutelfuncties het beste in dit model vormgegeven kunnen worden. Op 30 maart 2020 heeft DNB per brief laten weten akkoord te zijn met de door het bestuur gekozen invulling van de sleutelfunctiehouders. Inmiddels is de aanmeldingsprocedure bij DNB voor de sleutelfunctiehouders opgestart.

Toeslagbesluit 2020

Op basis van de nieuwe afspraken met de werkgever heeft het bestuur in 2020 een toeslagbesluit genomen. Voor alle deelnemers wordt vanuit de fondsmiddelen op basis van de wettelijke regels inzake toekomstbestendig indexeren geen toeslag verleend. De werkgever heeft toegezegd de nota voor de aanvullende toeslagen te betalen. Hierdoor krijgen de deelnemers van het pensioenreglement 1991 een aanvullende toeslag van 2,72%, waardoor hun toeslagverlening gelijk is aan 100% van de CPI ontwikkeling van 2,72%. De overige deelnemers krijgen een aanvullende toeslag van 1,36%, waardoor hun toeslagverlening uitkomt op 50% van de CPI ontwikkeling (1,36%). Deze toeslagverlening is op 1 april 2020 toegekend.

Vooruitzichten na 2020

Op termijn blijft het vooruitzicht dat het pensioenfonds zal liquideren, met als onzekere factor het moment waarop dit verantwoord kan gebeuren. De evaluatie van het bestaansrecht van het pensioenfonds zal in dat licht een voortdurend terugkerend thema zijn in de agenda van het bestuur. Naar verwachting zal dit de komende vijf jaar nog niet aan de orde zijn.

Amsterdam, 24 juni 2020

Het bestuur,

_____
J. van de Ree

_____
L.L. Gastelaars

_____
H.G.I.M. Peters

_____
D.H. Vos

_____
E.J. Deetman

_____
B.A.G. Folmer

3. VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN

Conform zijn in de Pensioenwet, art. 115a vastgelegde taken brengt het verantwoordingsorgaan (VO) van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland (SPCN) verslag uit over het boekjaar 2019.

Activiteiten in 2019

Het VO heeft twee keer een vergadering van het bestuur bijgewoond. Drie keer vond periodiek overleg plaats met de voorzitter van het bestuur; in een dezer vergaderingen rapporteerde het Niet-Uitvoerend bestuur over de uitvoering van zijn toezichthoudende rol.

Het VO heeft zes adviesaanvragen ontvangen en behandeld.

De leden van het VO hebben diverse seminars bijgewoond die gericht waren op kennisoverdracht aan VO-leden.

2019 was het tweede jaar waarin het bestuur opereerde vanuit het zogenaamde omgekeerd gemengd bestuursmodel en naar het oordeel van het VO doelmatig functioneerde.

Van de ruimte om gebruik te maken van extern advies heeft het VO ook in dit verslagjaar geen gebruik gemaakt.

Oordeelsvorming

Informatie voor zijn oordeelsvorming heeft het VO verkregen in de bijeenkomsten met het bestuur, respectievelijk de voorzitter, uit het concept jaarverslag 2019 en uit de vele documenten die in de loop van het jaar zijn gedeeld. Waar toelichting op bestuursbesluiten of andere informatie werd verlangd, werd daarin desgevraagd tot tevredenheid voorzien in de vergaderingen met de voorzitter van het bestuur.

Oordeel

Eind 2016 signaleerde DNB tekortkomingen bij het pensioenfonds. 2019 was het derde jaar van verhoogde inspanning van het bestuur om de verlangde noodzakelijke kwaliteitsslag te volbrengen. Ook met betrekking tot 2019 spreekt het VO zijn waardering uit voor de volbrachte inhaalslag. Het heeft het VO verheugd dat in december DNB het bestuur berichtte het ingezette migratie-traject als voltooid te beschouwen.

Waar zulks wettelijk vereist was heeft het bestuur advies gevraagd aan het VO.

Hierboven is reeds vermeld dat het toezichthoudend deel van het bestuur verantwoording heeft afgelegd aan het VO.

Verkiezing - Zelfevaluatie

In 2019 was de heer Marc Verstege, vertegenwoordiger van deelnemers, periodiek aftredend. Vanwege het besluit dat de deelnemersvertegenwoordiger voortaan ook de gewezen deelnemers vertegenwoordigt, konden laatstgenoemden ook deelnemen aan de verkiezing van een VO-lid. De heer Henk van Gorkum, gewezen deelnemer, kreeg de meeste stemmen en werd benoemd. Onder dankzegging voor zijn inbreng gedurende vele jaren is afscheid genomen van de heer Verstege.

Eind 2019 bestond het VO uit de volgende leden

namens werkgever	Michiel Reijnoudt, voorzitter
namens deelnemers en gewezen deelnemers	Henk van Gorkum, lid
namens gepensioneerden	Jan Bredewold, secretaris

Het VO meent dat in de huidige samenstelling voldoende expertise per deelgebied bestaat bij een of meer leden van het VO om zijn rol voldoende te kunnen uitvoeren.

Periode na het verslagjaar

De bijzondere omstandigheden die ontstaan zijn door het uitbreken van het corona-virus hebben bij het VO de wens doen rijzen om voorlopig maandelijks met een afgevaardigde van het bestuur te spreken over de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de overwegingen ten aanzien van het handhaven van het beleggingsbeleid.

Schiphol, 24 juni 2020

Voor het VO,

Michiel Reijnoudt, vz

Reactie van het bestuur

Het bestuur bedankt de leden van het verantwoordingsorgaan voor hun inzet en toewijding van het afgelopen jaar en waardeert de goede samenwerking.

Het bestuur stelt het op prijs dat het verantwoordingsorgaan de inspanningen rond de afronding van het DNB-project positief waardeert.

De wens om voorlopig maandelijks met een afgevaardigde van het bestuur te spreken over de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de overwegingen ten aanzien van het handhaven van het beleggingsbeleid heeft de afgelopen maanden plaatsgevonden. Het bestuur gaat ervan uit op deze manier tegemoet gekomen te zijn aan deze wens vanuit het verantwoordingsorgaan.

4. VERSLAG INTERN TOEZICHT

Het jaar 2019 is het tweede jaar waarover het intern toezicht van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland, na de invoering van het omgekeerd gemengd bestuursmodel in 2018, rapporteert.

Gedurende 2019 heeft het niet-uitvoerend bestuur tezamen met de auditcommissie de inrichting van het intern toezicht verder ontwikkeld. Hierbij is gekozen voor een inhoudelijk meer betrokken rol voor de auditcommissie bij de uitvoering van de toezichthoudende werkzaamheden, naast de adviserende rol die de auditcommissie al had. Dit betekende dat in 2019 sprake was van een intensivering van de samenwerking tussen het niet-uitvoerend bestuur en de auditcommissie.

De uitvoering van het intern toezicht in 2019 heeft zich gericht op een drietal zaken. Deze zaken zijn de gedefinieerde aandachtsgebieden voor intern toezicht, de opvolging van de bevindingen en aanbevelingen vanuit 2018 en een tweetal specifieke thema's. Deze specifieke thema's betreffen het herontwerp van het strategisch beleggingsbeleid (inclusief het bijbehorende selectietraject naar een nieuwe vermogensbeheerder) en de transitie van de pensioenadministratie naar de nieuwe uitvoeringsorganisatie.

Ten aanzien van de beide thema's heeft het intern toezicht geconstateerd dat een goed georganiseerd proces heeft plaatsgevonden en dat op basis hiervan op een goede wijze tot oordeelsvorming is gekomen.

Het intern toezicht heeft de Code Pensioenfonds betrokken bij de uitoefening van haar taken. Tevens heeft het intern toezicht geconstateerd dat het bestuur een getrouw beeld heeft gegeven van de naleving van de Code Pensioenfonds in het jaarverslag.

De algehele conclusie van het intern toezicht is dat de organisatie van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland goed heeft gefunctioneerd. De organisatie van het pensioenfonds is professioneel en gedurende 2019 verder versterkt.

Vooruitkijkend naar 2020 zal de verdere invulling van de vereisten uit IORP II betekenen dat de positie van sleutelfunctiehouder internal audit zal worden ingevuld. In dit kader zal aandacht moeten worden besteed aan het in kaart brengen van het risk-control framework van het pensioenfonds. Daarbij wordt aanbevolen de onderlinge werkzaamheden en verhoudingen tussen verschillende functies (internal audit, niet-uitvoerend bestuur en auditcommissie) nader te bekijken.

Wij bedanken het uitvoerend bestuur en de bestuursondersteuner voor al hun werk en de constructieve gesprekken en samenwerking in het afgelopen jaar.

Schiphol, 24 juni 2020

Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt het intern toezicht en de auditcommissie voor de inspanningen in het afgelopen jaar en spreekt zijn waardering uit voor het werk van het intern toezicht. Het bestuur is verheugd over het feit dat het intern toezicht positief is over het beleid van het bestuur, de uitvoering daarvan en het functioneren van het bestuur, waarbij door het intern toezicht specifieke aandacht is besteed aan de trajecten inzake het herontwerp van het strategisch beleggingsbeleid en de transitie van de pensioenadministratie naar de nieuwe uitvoeringsorganisatie.

Het bestuur zal de bevindingen en aandachtspunten meenemen in de werkzaamheden in 2020 en hierover op gepaste wijze terugkoppeling geven aan het intern toezicht.

5. JAARREKENING 2019

Balans

Staat van baten en lasten

Kasstroomoverzicht

Algemene toelichting

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Grondslagen voor bepaling resultaat

Toelichting balans

Risicobeheer en derivaten

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Toelichting staat van baten en lasten

Balans

(bedragen in duizenden €

na bestemming van het saldo van baten en lasten)

		31-12-2019	31-12-2018
ACTIVA			
Beleggingen			
Aandelen	(1)	42.323	24.096
Vastrentende waarden	(2)	86.848	82.063
Overige beleggingen	(3)	0	7.045
Liquide middelen		<u>170</u>	<u>1</u>
		129.341	113.205
Herverzekerde pensioenverplichtingen	(4)	30	40
Vorderingen en overlopende activa	(5)	41	16
Liquide middelen	(6)	539	420
		<u><u>129.951</u></u>	<u><u>113.681</u></u>
PASSIVA			
Algemene reserve	(7)	11.295	10.633
Technische voorzieningen	(8)		
Voorziening pensioenverplichtingen		117.981	102.740
Herverzekerde VPV		<u>30</u>	<u>40</u>
		118.011	102.780
Kortlopende schulden	(9)		
Te betalen premie werkgever		232	28
Overige schulden		<u>413</u>	<u>240</u>
		645	268
		<u><u>129.951</u></u>	<u><u>113.681</u></u>
 PENSIOENVERMOGEN			
		31-12-2019	31-12-2018
Balanstotaal		129.951	113.681
Kortlopende schulden		<u>-645</u>	<u>-268</u>
Pensioenvermogen		<u>129.306</u>	<u>113.413</u>
Nominale dekkingsgraad (in %)		109,6%	110,3%

Staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden €)

		2019	2018
Baten			
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	(10)	17.545	-3.589
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	(11)	2.103	1.759
Overige baten	(12)	-	8
		<u>19.648</u>	<u>-1.822</u>
Lasten			
Pensioenuitkeringen	(13)	-2.745	-2.723
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	(14)	-985	-1.105
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen:			
• Pensioenopbouw		-290	-213
• Indexering en overige toeslagen		-1.290	-493
• Rentetoevoeging		242	269
• Onttrekking voor uitkeringen en kosten		2.745	2.743
• Wijziging door overdracht van rechten		0	49
• Wijziging marktrente		-15.900	-4.321
• Wijziging actuariële uitgangspunten		-22	3.781
• Overige mutaties		-726	-212
		<u>-15.241</u>	<u>1.603</u>
Herverzekeringen	(15)	-15	-24
Saldo overdrachten van rechten	(16)	-	-41
		<u>-18.986</u>	<u>-2.290</u>
Saldo van baten en lasten		<u><u>662</u></u>	<u><u>-4.112</u></u>
Resultaatbestemming			
Ten gunste van de algemene reserves		662	-
Ten laste van de algemene reserves		-	-4.112
		<u>662</u>	<u>-4.112</u>

Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden €)

	2019 EUR	2018 EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	2.308	1.787
Betaalde pensioenuitkeringen	-2.749	-2.689
Betaalde waardeoverdrachten	-	-41
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	19	9
Betaalde premies herverzekering	-25	11
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-980	-1.142
Overige ontvangsten	146	-
Overige uitgaven	-	-3
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-1.281	-2.068
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	87.701	10.674
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.877	-
Overige ontvangsten	-	10
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen	-92.045	-8.766
Betaalde kosten van vermogensbeheer	36	31
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.569	1.949
Mutatie geldmiddelen	288	-119
Stand liquide middelen per 1 januari	421	540
Stand liquide middelen per 31 december	709	421
Specificatie liquide middelen		
Rekening courant Caceis (mandaat Aegon)	170	1
Rekening courant ABN AMRO bank	419	382
Rekening courant Citibank	120	38
Totaal liquide middelen	709	421

Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland (SPCN) is op 1 juni 1966 opgericht en statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200895. SPCN heeft als doel het verlenen of doen verlenen van pensioen en/of andere uitkeringen aan werknemers of gewezen werknemers van de aangesloten ondernemingen, hun nagelaten betrekkingen en belanghebbenden volgens bij een of meer pensioenreglementen vast te stellen regels.

1.2 Toelichting kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met in achtname van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld. De euro is de functionele valuta.

De jaarrekening is opgesteld na bestemming van het saldo van baten en lasten.

Het bestuur heeft op 24 juni 2020 de jaarrekening vastgesteld.

2.2 Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen het pensioenfonds toebehoren en de waarde van deze voordelen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

2.3 Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

2.4 Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Schattingen en veronderstellingen worden gebruikt bij het vaststellen van de waardering van de beleggingen en de voorziening pensioenverplichting van het pensioenfonds.

2.5 Schattingswijziging

Per 1 januari 2019 hebben twee wijzigingen binnen de partnerfrequentie plaats gevonden. Voor alle latente partnerpensioenen is de partnerfrequentie op pensioenleeftijd gelijk aan 100% gezet. Daarnaast is voor alle groepen de partnerfrequentie gelijk aan de frequenties in de CBS-partnerfrequentietabellen. Het effect van beide wijzigingen tezamen op de voorzieningen bedroeg een verhoging van 199.

Daarnaast is een wijziging doorgevoerd in veronderstelling van timing van pensioenbetalingen van postnumerando naar continue uitkeringen. Dit leverde een verhoging van de voorziening pensioenverplichting op van 221.

In 2018 hebben zich de volgende schattingswijzigingen voorgedaan, welke betrekking hebben op de bepaling van de waarde van de voorziening pensioenverplichting:

- Partnerfrequenties op basis van actuele CBS-partnerfrequentietabellen.
- Overlevingstafels; overgang van de AG generatietafel 2016, met startjaar 2018 naar Prognosetafel AG2018, startjaar 2019.
- Correctiefactoren ervaringssterfte zijn geactualiseerd en zijn leeftijds- en geslachtsafhankelijk.
- Toepassen van een opslag van 3% op het latente partnerpensioen van de actieve en gewezen deelnemers voor het latent wezenpensioen.
- Salarisverhogingen geldend per 01-01 van het nieuwe boekjaar worden niet meer meegenomen in de voorziening pensioenverplichting.

De impact op de voorziening pensioenverplichtingen van deze in 2018 verwerkte schattingswijzigingen staan hieronder opgenomen:

Gewijzigde actuariële grondslag	Resultaat
Partnerfrequenties	235
Prognosetafel 2018	1.060
Correctiefactoren ervaringssterfte	2.716
Voorziening latent wezenpensioen	-230
Resultaat boekjaar op gewijzigde actuariële grondslagen	3.781

Naast bovengenoemde schattingswijzigingen is er tevens de schattingswijziging met betrekking tot het niet meer meenemen van de salarisverhogingen per 1 januari van het nieuwe boekjaar in de voorziening ultimo boekjaar. Dit leidt tot een verlaging van de voorziening ultimo 2018 van 100.

2.6 Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

2.7 Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

2.8 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

De aankoopkosten van beleggingen worden verwerkt als onderdeel van de verkrijgingsprijs en worden als gevolg van de waardering op actuele waarde verwerkt. De verkoopkosten van de beleggingen worden in mindering gebracht op de verkoopopbrengst als onderdeel van de gerealiseerde waardeverandering.

Classificatie beleggingsfondsen:

De beleggingsfondsen worden onder de beleggingen geclassificeerd onder de rubriek waarin beoogd wordt te beleggen.

Bepaling marktwaarde beleggingsfondsen

De beleggingen in participaties van beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde van de participatie. Deze waarde wordt elke dag dat de Nederlandse beurs open is vastgesteld. De beleggingsfondsen beleggen in aandelen, obligaties, derivaten, futures, vastgoed, grondstoffen en alternatieven zoals Hedge funds en private equity. De marktwaarde van deze onderliggende beleggingen vindt plaats tegen beurskoers of, bij gebrek daaraan, tegen taxatiewaarde aan de hand van het meest actuele jaarbericht of andere recente informatie.

Voor de onderliggende beleggingen die niet-beursgenoteerd zijn, wordt de waardering vastgesteld op basis van opgaven van een onafhankelijke derde of, indien niet voorhanden, op basis van interne modellen welke jaarlijks door de externe accountant van de beleggingsfondsen worden getoetst.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd op basis van opgaven van een onafhankelijke derde

of, indien niet voorhanden, op basis van interne modellen. Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van de aandelen is te maken, worden aandelen gewaardeerd op kostprijs.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico, oninbaarheid) en de looptijd.

Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van de vastrentende waarden is te maken, worden vastrentende waarden gewaardeerd op kostprijs.

Overige beleggingen

De overige beleggingen betreffen participaties in beleggingsinstellingen die niet in een beleggingscategorie zijn in te delen. Deze beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoersen. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde overige beleggingen wordt bepaald op basis van opgaven van een onafhankelijke derde of, indien niet voorhanden, op basis van interne modellen. Indien geen betrouwbare schatting van de marktwaarde van deze beleggingen is te maken, worden deze gewaardeerd op kostprijs.

Financiële instrumenten

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

2.9 Herverzekeringsdeel technische voorziening

De voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening is het saldo van de voorziening pensioenverplichtingen minus het deel dat door de herverzekeraar wordt gedragen.

Het aandeel van de herverzekeraar bestaat uit de herverzekerde premievrijgestelde premie voor de pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers en uit het herverzekerde ingegane WAO/WIA Excedent Pensioen.

2.10 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

2.11 Liquide middelen

De liquide middelen worden opgenomen tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de banktegoeden. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

2.12 Algemene reserve

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

2.13 Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (VPV) wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum voorwaardelijke pensioenverplichtingen. Voorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken, waarbij de stand van de salarissen per 1 januari 2019 als basis dient.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of over de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagen kunnen worden gegeven. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten zijn in de berekening begrepen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de bereikbare aanspraken waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als kapitaalcontracten worden gewaardeerd voor de waarde van het verzekerde risico op basis van de grondslagen van het contract (Indien sprake is van een separaat depot is deze waarde de 'restwaarde'). Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar.

2.14 Actuariële grondslagen en veronderstellingen

Voor de waardering van de technische voorzieningen (TV) wordt uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

Overlevingstafels:	Prognosetafel AG2018, startjaar 2020
Leeftijdsverschil:	Er wordt met een vast leeftijdsverschil gerekend, waarbij wordt verondersteld dat de man drie jaar ouder is dan de vrouw. Dit geldt alleen bij partnerfrequenties.
Leeftijdsvaststelling	De leeftijd per de berekeningsdatum wordt vastgesteld op basis van de werkelijke leeftijd.
Leeftijdsterugstelling:	Er worden leeftijd- en geslachtsafhankelijke tabellen toegepast.
Intrest:	Rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdende met de verwachte uitkeringen op basis van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane rechten.
Kostenvoorziening:	Ter dekking van excassokosten van ingegane pensioenen is in de VPV een opslag van 3,5% opgenomen (2018: 3,5%).
Partnerfrequentie:	<p>Voor alle (gewezen) deelnemers wordt voor de berekening van de voorziening voor partnerpensioen uitgegaan van de CBS partnerfrequenties.</p> <p>Voor pensioengerechtigden met een ouderdomspensioen wordt alleen een voorziening voor partnerpensioen berekend, indien en zolang zij gehuwd zijn of een partner hebben (bepaalde partner systeem).</p> <p>Voorts wordt verondersteld dat de partner van een mannelijke (gewezen) deelnemer of gepensioneerde een vrouw is en dat de partner van een vrouwelijke (gewezen) deelnemer of gepensioneerde een man is.</p>
Arbeidsongeschiktheid:	Voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw zonder verdere betaling van bijdragen door de werkgever aan het pensioenfonds wordt voortgezet, wordt de VPV gelijkgesteld aan de contante waarde van de in totaal te bereiken aanspraken.
Wezenpensioen:	Er wordt een opslag van 3% gehanteerd op het latente partnerpensioen van de actieve en gewezen deelnemers. Bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 18 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 18-jarige leeftijd; voor wezen van 18 jaar of ouder wordt aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 27-jarige leeftijd.
Uitbetalingswijze:	Alle pensioenen worden continu betaalbaar verondersteld.

Voor de overige gebezigde methode en overige verzekeringstechnische grondslagen ter vaststelling van de TV wordt verwezen naar de ABTN van het pensioenfonds, welke op de website van het pensioenfonds te vinden is.

2.15 Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

2.16 Dekkingsgraden

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Grondslagen voor bepaling resultaat

3.1 Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

3.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend in de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord.

Kosten toegerekend aan beleggingen

De kosten toegerekend aan beleggingen betreffen zowel expliciete kosten die de vermogensbeheerder berekend over het gemiddeld belegd vermogen als kosten die binnen de beleggingsfondsen in rekening worden gebracht. De laatste categorie is verwerkt in het rendement en wordt niet apart vermeld in het jaarverslag. Dit boekjaar zijn diverse rebates ontvangen, welke ondergebracht zijn binnen de kosten vermogensbeheer. De rebates waren per saldo hoger dan de zichtbaar in rekening gebrachte kosten.

3.3 Premiebijdragen

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van eventuele kortingen.

3.4 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

3.5 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

3.6 Herverzekeringen

Het uit de pensioenverplichtingen voortvloeiende risico van overlijden c.q. invaliditeit met betrekking tot actieve deelnemers in het pensioenfonds is herverzekerd in de vorm van risicokapitaal c.q. rente.

Herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

3.7 Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

3.8 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten

ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Indexering en overige toeslagen

Op grond van RJ 610.251 en 610.252 dienen bij de berekening van de pensioenverplichtingen aanspraken en rechten te worden gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben. Dit houdt in:

1. dat uit een besluit tot toeslag genomen na de balansdatum op balansdatum geen verplichting voortvloeit;
2. dat financiële verplichtingen voortvloeiende uit besluiten die voor balansdatum zijn genomen worden verantwoord (ook al wordt de toezegging pas in het volgend boekjaar verwerkt); en
3. dat per balansdatum onvoorwaardelijke verplichtingen voortvloeiend uit het voldoen aan ex ante-condities, die niet aan een bestuursbesluit onderhevig zijn, worden opgenomen.

Voor alle premievrije aanspraken en rechten van de actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers geldt een extra toezegging van de werkgever (vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst). Die toezegging komt erop neer dat, indien het pensioenfonds niet in staat is om de volledige CPI-toeslag uit eigen middelen toe te kennen, de werkgever mogelijk een aanvullende koopsom beschikbaar zal stellen om een aanvullende toeslag in te kopen.

Het bestuur heeft in maart 2019 besloten om de toeslag van 0,59% conform de bepalingen van toekomst bestendig indexeren toe te kennen. Conform de afspraken tussen het pensioenfonds en de werkgever heeft het pensioenfonds tevens een aanvullende toeslag op de premievrije pensioenen toegekend. Voor de gewezen en pensioengerechtigde deelnemers aan pensioenreglement 1991 betrof de aanvullende toeslag 1,39%. Tezamen met de toeslag op basis van toekomstbestendig indexeren komt dit overeen met een totale toeslag gelijk aan 100% van de stijging van de CPI (1,98%).

Voor de overige deelnemers is een aanvullende toeslag van 0,40% op de premievrije pensioenen toegekend. Dit komt overeen met een totale toeslag van 50% van de stijging van de CPI (0,99%).

De totale koopsom voor de aanvullende toeslagen (€ 878.800) is door de werkgever voldaan.

Teneinde te voldoen aan de eisen met betrekking tot pensioenopbouw boven de € 100.000,- (grens 2015) zijn de opgebouwde aanspraken tot deze grens uitgerekend als een surplus van opgebouwde rechten met het karakter van een uitgestelde pensioenaanspraak (die ingaat op de pensioendatum). Deze pensioenaanspraak wordt hetzelfde behandeld zoals de aanspraken voor gewezen deelnemers die niet deelnemen aan pensioenreglement 1991.

Het toeslagbeleid is voorwaardelijk en gebaseerd op voldoende solvabiliteit (dekkingsgraad). Bij onvoldoende solvabele dekking van de pensioenverplichtingen is er geen of geen volledig recht op toeslag.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met $-0,324\%$ (2018: $-0,260\%$), op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en kosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

3.9 Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Toelichting op de balans

(bedragen in duizenden €)

Beleggingen

	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2018	29.583	79.304	9.852	118.739
Aankopen	319	7.859	588	8.766
Verkopen/aflossingen	-3.626	-4.973	-2.075	-10.674
Waardeverschillen	-2.180	-127	-1.320	-3.627
Stand per 31 december 2018	24.096	82.063	7.045	113.204
Aankopen	45.463	43.336	3.246	92.045
Verkopen/aflossingen	-34.524	-41.661	-11.547	-87.732
Waardeverschillen	7.288	3.110	1.256	11.654
Stand per 31 december 2019	42.323	86.848	-	129.171

1. Aandelen

	31-12-2019	31-12-2018
Aandelenbeleggingsfondsen	42.323	24.096
	<u>42.323</u>	<u>24.096</u>

2. Vastrentende waarden

	31-12-2019	31-12-2018
Obligatiefondsen	21.210	31.293
Credit funds	47.481	40.829
Overige vastrentende papieren	18.157	8.376
	<u>86.848</u>	<u>82.063</u>

De post vastrentende waarden betreft voornamelijk de belegging in het AEAM European Credit Fund (39,0 miljoen). De belegging in aandelen betreft de belegging in het AEAM World Equity Index Fund (42,3 miljoen). Een verdere onderverdeling m.b.t. de kredietwaardigheid van de vastrentende waarden is opgenomen in de hierna volgende risicoparagraaf onder het onderdeel kredietrisico.

3. Overige beleggingen

	31-12-2019	31-12-2018
Grondstoffen	-	7.045
	<u>-</u>	<u>7.045</u>

De post overige beleggingen bestaat volledig uit beleggingen in het fonds AEAM Global Commodity Fund.

(bedragen in duizenden €)

4. Liquide middelen

De onder de beleggingen voor risico fonds opgenomen liquide middelen betreft het rekening courant saldo op de beleggingsrekening van het pensioenfonds bij Caceis. Deze liquide middelen staan ter beschikking aan het pensioenfonds voor de afwikkeling van beleggingstransacties binnen het mandaat van Aegon.

Securities lending

Er vindt securities lending plaats binnen de beleggingsfondsen. Het bestuur acht het risico hiervan acceptabel en de van AEGON ontvangen informatie met betrekking tot de tegenpartijrisico's geeft geen verdere aanleiding tot maatregelen. Maandelijks ontvangt het bestuur een verslag van AEGON over de waardeontwikkeling van de beleggingen. Ultimo boekjaar 2019 is het bedrag aan uitstaande securities lending 2.994. Middels het hiervoor ontvangen collateral is dit bedrag door de beleggingsfondsen ook weer direct herbelegd. Er is verder geen sprake van directe securities lending.

Methodiek bepaling marktwaarde

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

Per 31 december 2019	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-
Aandelen	-	42.323	-	42.323
Vastrentende waarden	-	86.848	-	86.848
Overige beleggingen	-	-	-	-
	-	129.171	-	129.171

(bedragen in duizenden €)

Per 31 december 2018	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-
Aandelen	-	24.096	-	24.096
Vastrentende waarden	-	82.063	-	82.063
Overige beleggingen	-	7.045	-	7.045
	-	113.204	-	113.204

4. Herverzekerde pensioenverplichtingen	31-12-2019	31-12-2018
Ingegane herverzekerde uitkeringen	<u>30</u>	<u>40</u>

5. Vorderingen en overlopende activa	31-12-2019	31-12-2018
Vooruit gefactureerde bedragen	-	2
Te ontvangen premie herverzekerder	-	-
Afwikkeling beleggingstransactie	32	-
Restitutie beheerkosten AEGON	9	14
	<u>41</u>	<u>16</u>

De gemiddelde looptijd van de vorderingen is korter dan een jaar.

6. Liquide middelen	31-12-2019	31-12-2018
Liquide middelen	<u>539</u>	<u>420</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

(bedragen in duizenden €)

Passiva**7. Algemene reserve**

Stand per 1 januari 2018	14.745
Bestemming saldo van baten en lasten	-4.112
Stand per 31 december 2018	10.633
Bestemming saldo van baten en lasten	662
Stand per 31 december 2019	11.295

	31-12-2019	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2018
	EUR	Dekkingsgraad	EUR	Dekkingsgraad
Aanwezig eigen vermogen	11.295	109,6%	10.633	110,3%
Minimaal vereist eigen vermogen	4.722	104,0%	4.128	104,0%
Vereist eigen vermogen	18.746	115,9%	15.877	115,4%

Dekkings- en reservepositie ultimo	2019	2018
Beleidsdekkingsgraad	109,2%	113,5%
Af: Minimaal vereist eigen vermogen	104,0%	104,0%
Dekkingspositie	5,2%	9,5%
Af: Vereist eigen vermogen (exclusief minimaal vereist eigen vermogen)	115,9%	115,4%
Reservepositie	-6,7%	-1,9%
Toetswaarde solvabiliteit	17.872	15.290
Vereist eigen vermogen in evenwichtssituatie ¹	18.746	15.877

¹ Zie voor een verdere specificatie van dit bedrag in de eerstvolgende tabel

Het vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van een in het FTK gestelde standaardformule en de benodigde buffers per risicotype conform de onderstaande tabel.

Op basis van wet- en regelgeving dient het pensioenfonds ultimo 2019 een beleidsdekkingsgraad te hebben van minimaal 115,9%. Ultimo 2019 werd een beleidsdekkingsgraad op basis van deze principes gerealiseerd van 109,6% en is er sprake van een reservetekort.

Het pensioenfonds geeft uitvoering aan een herstelplan dat is ingediend d.d. 7 december 2015. Dit herstelplan is door DNB middels haar brief van 25 februari 2016 goedgekeurd. Jaarlijks dient uiterlijk 31 maart een actualisatie van het herstelplan bij DNB te worden ingediend. In het verslagjaar heeft het pensioenfonds hieraan voldaan.

(bedragen in duizenden €)

Vereist eigen vermogen		
Per risico benodigde buffer		
Risico	31-12-2019	31-12-2018
Renterisico	741	3.109
Risico zakelijke waarden	13.176	8.376
Valutarisico	1.480	825
Commodities risico (grondstoffenrisico)	-	3.242
Kredietrisico	6.803	6.587
Verzekeringstechnische risico's	5.226	4.891
Liquiditeitsrisico	-	-
Concentratierisico	-	-
Operationeel risico	-	-
Actief beheer risico	-	1.162
Totaal	27.426	28.192
Af: Diversificatie-effect	-8.680	-12.315
Totaal vereiste solvabiliteitsbuffer	18.746	15.877

Risico's zijn berekend op basis van de strategische beleggingsmix ultimo van het jaar en op basis van een evenwichtssituatie. Een onderverdeling van de strategische beleggingen per beleggingscategorie staat opgenomen op pagina 31 onder de vermogensbeheerriichtlijn.

8. Voorziening Pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

(bedragen in duizenden €)

	2019	2018
VPV eigen rekening primo boekjaar	102.740	104.335
Pensioenopbouw	290	213
Indexering en overige toeslagen	1.290	493
Rentetoevoeging	-242	-269
Ottrekking voor uitkeringen en kosten	-2.841	-2.743
Wijziging door overdracht van rechten	-	-49
Wijziging marktrente	15.900	4.321
Wijziging actuariële uitgangspunten	-	-3.781
Overige mutaties	844	212
Bij: mutatie voorziening herverzekerde VPV	-	8
VPV eigen rekening ultimo boekjaar	117.981	102.740
Aandeel herverzekeraar in technische voorziening	30	40
Voorziening pensioenverplichtingen per 31 december	118.011	102.780

Wijziging door overdracht van rechten

Er zijn in 2019 geen waardeoverdrachten uitgevoerd (2018: 1).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Ultimo 2019 kwam de rentetermijnstructuur ongeveer overeen met een gemiddelde rekenrente van 0,69% (2018: 1,36%).

Wijziging actuariële uitgangspunten

Zie ook onder onderdeel 2.5 "Schattingswijzigingen".

Overige mutaties

De post overige mutaties van 844 bestaat voornamelijk uit het resultaat op overige technische grondslagen van 466 en resultaat uit kanssystemen van 320. Het restant van 58 betreft overige mutaties en correcties.

(bedragen in duizenden €)

	Per 31-12-2019		Per 31-12-2018	
	Aantal verzekerden	Bedrag voorziening in € 1.000	Aantal verzekerden	Bedrag voorziening in € 1.000
Actieven	7	11.683	7	7.705
Gewezen deelnemers	183	55.003	187	49.858
Pensioengerechtigden	150	47.243	148	41.702
Voorziening salarisstijging per 1 januari ¹		-		-
Voorziening (ingegaan) arbeidsongeschikten		30		40
Kostenvoorziening		4.052		3.475
Totale voorziening	340	118.011	342	102.780
Aandeel herverzekeraar in voorziening		-30		-40
Totale voorziening eigen rekening		117.951		102.740

¹ Met ingang van 31-12-2018 zijn de salarisverhogingen per 01-01 geldend in het nieuwe boekjaar geen onderdeel meer van de voorziening pensioenverplichtingen van het huidige boekjaar

9. Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
Pensioenpremie		
Afrekening pensioenpremie werkgever	232	28
Overige schulden		
Te betalen loonheffingen	68	72
Saldo niet opgeëiste pensioenen	25	25
Vooruitontvangen uitkering herverzekering	9	-
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	165	143
Schuld aan werkgever	146	-
	<u>645</u>	<u>240</u>

De looptijd van de schulden is korter dan 1 jaar.

Risicobeheer en derivaten

Algemeen

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit (het beschikken over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen) op basis van een marktwaarde van de reële pensioenverplichtingen. Het bestuur ontvangt jaarlijks een risicorapportage waarin de risico's worden gerapporteerd, die als gering en door de beheersmaatregelen als beperkt risico zijn vastgesteld. Bij de benadering van deze risico's is uitgegaan van het FIRM-model zoals dit door DNB wordt gepubliceerd bij de uitvoering van hun toezichtstaken.

Er zijn geen alternatieve beleggingen, zodat daarvoor ook geen risico bestaat. Er wordt door het pensioenfonds niet direct belegd in derivaten. Binnen de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds belegt, wordt er in beperkte mate gebruik gemaakt van derivaten.

Renterisico

Definitie matching-/renterisico

Het risico als gevolg van het niet gematcht zijn van activa en passiva (inclusief off-balance posten) dan wel inkomsten en uitgaven in termen van rentevoet, rentetypische looptijden, basisvaluta, liquiditeit typische looptijden en gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil.

Beheersing:

Het bestuur heeft zich als doel gesteld om het renterisico strategisch voor 75% te 'hedgen'.

De beoogde renteafdekking bedraagt 75%, gebaseerd op de rentegevoeligheid van de pensioenaanspraken ten opzichte van de marktrente

De feitelijke rente afdekking ultimo 2019 bedraagt 75%.

De rentestand is historisch laag ondanks inflatoire overheidsbestedingen. De keerzijde van een te grote rente afdekking van het renterisico is echter een beperkte mogelijkheid om overrendement te genereren om inflatie te kunnen compenseren. De maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de modified duration.

	31-12-2019	31-12-2018
Modified duration van de vastrentende waarden (excl. derivaten)	6,1	6,1
Modified duration van de vastrentende waarden (incl. derivaten)	21,6	10,6
Modified duration van de (nominale) pensioenverplichtingen	19,4	17,6

Valutarisico

Definitie valutarisico:

Het risico als gevolg van het fluctueren van niet Euro ten opzichte van andere valuta. Vooral het risico van appreciatie van de Euro, die de waarde van beleggingen in andere valuta in waarde doet verminderen.

Beheersing:

Valuta (x € 1.000)	2019	% Totaal	2018	% Totaal
Euro	123.543	91,3%	98.846	80,7%
Canadese dollar	1.123	0,8%	666	0,5%
Zwitserse frank	1.189	0,9%	799	0,7%
Hong Kong dollar	1.510	1,1%	846	0,7%
Amerikaanse dollar	2.934	2,2%	18.567	15,2%
Australische dollar	851	0,6%	550	0,4%
Overige valuta	4.137	3,1%	2.249	1,8%
Totaal Vermogen	135.287	100,0%	122.523	100,0%

Bron: Aegon/RJ610 rapportage: In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt voor derivaten zoals commodity swaps/futures en de total return swap nu rekening gehouden met de exposure waarde in plaats van marktwaarde. In verband met deze wijziging zijn de vergelijkende cijfers over 2018 opnieuw berekend.

Beleggingsrisico

Het voornaamste risico waarmee het pensioenfonds wordt geconfronteerd ligt in het beleggingsbeleid.

De spreiding van de beleggingen zoals in 2018 is ook gehandhaafd in 2019. Halfjaarlijkse evaluatie van het beleggingsbeleid gaf geen aanleiding tot aanpassingen.

Het beheer is uitbesteed aan AEGON Investment Management, waarbij het bestuur het kader heeft aangegeven waarbinnen de beheerder zijn opdracht tot vermogensbeheer uitvoert. Van AEGON Investment Management is er een verklaring ISAE 3402 type II ontvangen, die ook de dienstverlening van TKP Investments omvat. Deze is door het bestuur beoordeeld.

Het bestuur heeft een gedetailleerde beoordeling door AEGON van de risico's ontvangen met een kredietwaardigheidsbeoordeling per beleggingsobject. Er zijn bij de beoordeling door de beleggingscommissie geen risico's vastgesteld, die aanleiding gaven om het beleggingsbeleid aan te passen.

Inflatierisico

Het pensioenfonds realiseert zich dat het inflatierisico een belangrijk risico is voor het pensioenfonds. De huidige beleggingsproducten kunnen het Nederlandse inflatierisico niet precies matchen. Door voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille aan te brengen, probeert het bestuur dit risico zo goed mogelijk te mitigeren.

Het bestuur heeft een gedetailleerde beoordeling van de risico's vastgelegd in een risk management rapport. Daaruit zijn verder geen aanzienlijke risico's vastgesteld die aanleiding geven om het beleid aan te passen.

Marktrisico

Alle beleggingen zijn onderhevig aan marktrisico's.

Er vindt maandelijks een rebalancing plaats indien actuele waarden van de beleggingen buiten de afgesproken bandbreedtes komen.

De geografische onderverdeling van de portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

Geografische verdeling (x € 1.000)	2019	%	2018	%
Nederland	8.766	6,8%	5.605	4,9%
Duitsland	20.480	15,8%	10.785	9,5%
Frankrijk	17.023	13,2%	14.690	13,0%
Verenigd Koninkrijk	5.024	3,9%	10.585	9,4%
Verenigde Staten	36.515	28,2%	21.193	18,7%
Overige landen ¹	41.565	32,1%	50.346	44,5%
Totaal	129.373	100,0%	113.204	100,0%

¹ Het relatief hoge percentage bij overige wordt veroorzaakt door een enorme diversificatie in beleggingen in diverse landen.

De onderverdeling van de portefeuille per sector kan als volgt worden weergegeven:

Sector verdeling (x € 1.000)	2019	%	2018	%
Financiële Instellingen	26.014	20,1%	20.805	18,4%
Overheid	39.873	30,8%	39.042	34,5%
Overige sectoren	63.486	49,1%	53.357	47,1%
Totaal¹	129.373	100,0%	113.204	100,0%

Bron: Aegon RJ610 rapportage: De sectoren met een percentage van groter dan 10% zijn in bovenstaand overzicht separaat weergegeven. Ten opzicht van voorgaande jaren zijn de sector verdelingen aangepast conform de verdelingen getoond in de fonds factsheets. In verband met deze wijzigingen zijn de vergelijkende cijfers over 2018 opnieuw berekend.

Kredietrisico

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

(x € 1.000)	2019	2018
AAA	18.324	9.177
AA	17.542	15.657
A	14.552	18.674
BBB	24.586	26.504
Lager dan BBB	9.424	5.727
Geen ratings vastrentende waarden	2.396	4.162
Totaal	86.824	79.901

I.v.m. het toepassen van de look-through methode bij de FTK rapportage wijkt het totaal bedrag in deze tabel af van de waarde zoals deze in de jaarrekening wordt gepresenteerd

Concentratierisico

Per 31 december 2019 heeft het pensioenfonds een aantal emittenten in de portefeuille, die meer dan 2% bedragen van het balanstotaal. De onderverdeling van de emittenten die meer dan 2% van het balanstotaal bedragen kunnen als volgt worden weergegeven:

(x € 1.000)	2019	% ¹	2018	% ¹
Bundesrepublik Deutschland	14.551	11,2%	7.170	6,3%
Republique Francaise Residence	10.937	8,5%	7.020	6,2%
Staat der Nederlanden	3.505	2,7%	1.766	1,6%
HM Treasury	0	-	5.244	4,6%
Repubblica Italiana	0	-	4.999	4,4%
Estado Espanol	0	-	4.041	3,6%
Overige emittenten ²	100.380	77,6%	82.964	73,3%
Totaal	129.373	100,0%	113.204	100,0%

¹ De weergegeven percentages betreffen het aandeel van de betreffende emittent in de beleggingsportefeuille en betreft niet het percentage ten opzichte van het balanstotaal. Alleen de belangen van groter dan 2% zijn gepresenteerd.

² Het relatief hoge percentage bij 'Overige emittenten' wordt veroorzaakt door een brede diversificatie in beleggingen in diverse landen in samenhang met verschillende emittenten.

Binnen de beleggingsfondsen zelf wordt er dusdanig gespreid belegd dat hier geen sprake is van een concentratierisico.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Door de belegging in courante beleggingsfondsen is dit risico nagenoeg afwezig. De beleggingsfondsen zijn overwegend belegd in courante waarden.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

Het belangrijkste actuariële risico is het langlevenrisico (het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen). De meest recente (2018) aanpassing van de overlevingstafels is in de verplichtingen verwerkt. Ultimo 2019 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG2018. Daarnaast zijn de correctiefactoren (correctie van sterftekansen gehele bevolking om zo goed mogelijk aan te sluiten bij verwachte sterfte fondspopulatie) ultimo 2019 door het pensioenfonds aangepast in leeftijds- en geslachtsafhankelijke correctiefactoren. Zie voor nadere toelichting de actuariële paragraaf.

Het pensioenfonds heeft het partner- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Bij deze verzekeringsmaatschappij is ook het arbeidsongeschiktheid- en overlijdensrisico herverzekerd.

Niet-financiële risico's

Ultimo 2019 zijn het omgevingsrisico, het operationeel risico en het juridisch risico de meest in het oog springende risico's. Maar ook deze risico's vallen binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds, waardoor er geen aanvullende beheersmaatregelen benodigd zijn. Wel zal het pensioenfonds deze risico's goed monitoren om ervoor te zorgen dat vergroting van het risico tijdig gesignaleerd wordt.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Dion Pensioen Services B.V. voor een periode van 5 jaar. De periode loopt van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023. De jaarvergoeding bedraagt 157,6 duizend euro inclusief btw. De totale vergoeding voor de resterende 4 jaar bedraagt dus 630,6 duizend euro inclusief btw.

Bijstortingsverplichting Strategic Liability Matching Fund

Om het renterisico te mitigeren, belegt het pensioenfonds bij AEGON Asset Management onder andere in het Strategic Liability Matching Fund. Indien de koers van het Strategic Liability Matching Fund zich tussen de ondergrens van 14.790 euro en de bovengrens van 23.490 euro bevindt, vinden er geen afomingen en / of bijstortingen plaats. Deze grenzen zijn per 25 oktober 2019 vastgesteld op de hiervoor genoemde bedragen en bedroegen voordien 15.244 euro (ondergrens) en 26.677 euro (bovengrens).

Boven een koers van 23.490 euro vindt een afoming plaats. Onder een koers van 14.790 euro bestaat een eventuele bijstortverplichting. Per 31 december 2019 bedraagt de koers 24.010. Gedurende 2019 hebben er 3 afomingen en 1 bijstorting plaatsgevonden.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

De aangesloten werkgever, de leden van het verantwoordingsorgaan, het extern lid van de auditcommissie, bestuurders van de aangesloten werkgever, de bestuurders van het pensioenfonds en hun partners en kinderen zijn te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met de werkgever

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling geldt dat de aangesloten werkgever zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) heeft verbonden tot het betalen van de verschuldigde pensioenpremie.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Gedurende het verslagjaar waren drie van de zes bestuurders in dienst van de sponsor. De bestuurders ontvangen een onkostenvergoeding in de vorm van een vacatievergoeding voor hun werkzaamheden. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Eveneens drie van de zes bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Er zijn drie externe bestuursleden aanwezig, deze ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden. De vergoeding die de externe bestuursleden ontvangen en de vergoeding die de overige bestuursleden ontvangen zijn een marktconforme vergoeding voor hun werkzaamheden. Verbonden partijen worden geïdentificeerd. Naast transacties met bovengenoemde partijen zijn er geen transacties geweest met verbonden partijen.

Toelichting staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden €)

10. Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogens- beheer*	Totaal
2019				
Type belegging:				
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-
Aandelen	5.878	7.288	-	13.166
Vastrentende waarden	-	3.110	-	3.110
Grondstoffen	-	1.257	-	1.257
Intrest liquide middelen	-2	-	-	-2
Overige kosten	-	-	-17	-17
Restitutie kosten vermogensbeheer	-	-	31	31
Totaal	5.876	11.655	14	17.545
2018				
Type belegging:				
Vastgoedbeleggingen	-	-	-	-
Aandelen	-	-2.180	-	-2.180
Vastrentende waarden	-	-127	-	-127
Grondstoffen	-	-1.320	-	-1.320
Intrest liquide middelen	-3	-	-	-3
Overige baten	-	11	-	11
Restitutie kosten vermogensbeheer	-	-	30	30
Totaal	-3	-3.616	30	-3.589

* De positieve post uit de vermogensbeheerkosten betreft een korting voor de kosten die door de vermogensbeheerder direct ten laste van de beleggingsfondsen is gebracht.

De transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkoopkosten van beleggingen. Deze zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Het totaal aan transactiekosten bedraagt 170 (2018: 208).

De performance gerelateerde kosten welke direct ten laste van de indirecte beleggingsopbrengsten zijn gebracht bedraagt 65 (2018: 36).

Het aandeel van het pensioenfonds in de beheerkosten die door de vermogensbeheerder direct ten laste van het resultaat zijn gebracht bedraagt 349 (2018: 323). Dit is inclusief de korting van 31 welke is opgenomen onder de vermogensbeheerkosten.

De indirecte beleggingsopbrengsten vastrentende waarden zijn inclusief 5.878 onttrekkingen/stortingen uit hoofde van Overlay-fondsen (2018: 0).

11. Premiebijdragen van werkgevers en werknemers

	2019	2018
Basispremie	1.185	1.298
Additionele premie werkgever *	879	422
Werknemersgedeelte	39	39
	2.103	1.759

* De additionele premie van de werkgever bestaat volledig uit een door de werkgever betaalde koopsom voor een verhoging van 1,39% per 1 april 2019 van de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers aan pensioenreglement 1991 en een verhoging van 0,40% voor overige deelnemers. Deze verhoging is gefinancierd door de werkgever.

Van de verhoging in 2018 is 0,14% betaald uit de eigen middelen van het pensioenfonds.

Het bestuur doet de toetsing of de feitelijke premie voldoende is aan de hand van de kostendekkende premie van het boekjaar. In boekjaar 2019 wordt met de werkgever afgerekend op basis van de kostendekkende premie over boekjaar 2019.

De feitelijke premie over het boekjaar is als volgt samengesteld:

	2019	2018
Aangroei verplichtingen	236	169
Backservice	30	77
Risicopremies	24	24
Toeslagen	762	355
Solvabiliteit	162	101
Opslag voor uitvoeringskosten	889	1.033
	2.103	1.759

De feitelijke premie dient in beginsel tenminste gelijk te zijn aan de in de Pensioenwet gedefinieerde kostendekkende premie. Dit is in het onderhavige boekjaar het geval geweest.

De kostendekkende premie over het boekjaar is als volgt samengesteld:

	2019	2018
Aangroei verplichtingen	236	169
Backservice	30	26
Risicopremies	24	24
Toeslagen	762	355
Solvabiliteit	162	92
Opslag voor uitvoeringskosten	889	1.032
	2.103	1.698

Er zit in het component backservice voor boekjaar 2018 voor 1 persoon een salarisverhoging verwerkt welke nog niet in de kostendekkende premie over 2018 was verwerkt. Omdat in de feitelijke premie over 2018 ook de backservice, welke resulteert uit de verhoging van het fiscale maximum waarover kan worden opgebouwd, per 1 januari 2018 is meegenomen ontstaat voor boekjaar 2018 eenmalig een resultaat tussen de feitelijk berekende premie over 2018 en de kostendekkende premie over 2018.

12. Overige baten

	2019	2018
Diverse baten	-	8

13. Pensioenuitkeringen

	2019	2018
Ouderdomspensioen	-1.956	-1.753
Tijdelijke ouderdomspensioen	-29	-181
Nabestaandenpensioen	-730	-725
Wezenpensioen	-21	-31
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-9	-9
Niet opgeëiste pensioenen	0	-24
	-2.745	-2.723

14. Pensioen en uitvoeringskosten

	2019	2018
Bestuurskosten	-317	-304
Vergoedingen bestuursleden	-244	-317
Studiekosten	-1	-19
Administratiekosten berekend door derden	-185	-163
Accountantskosten	-53	-48
Certificerende actuaaris	-15	-15
Adviserende actuaaris	-98	-134
Overige advisering	-56	-86
Contributies en bijdragen	-16	-12
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige kosten	0	-7
	-985	-1.105

Aan het pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en of boetes opgelegd.

Honoraria accountant	2019	2018
Controle van de jaarrekening	-45	-40
Overige controle opdrachten	-8	-8
Belastingadvies	-	-
Andere niet controle diensten	-	-
Totaal	-53	-48

De in de tabel vermelde honoraria voor de controle van de jaarrekening van 53 (2018: 48) heeft betrekking op de totale honoraria voor de controle van de jaarrekening ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar zijn verricht. In de post van 53 zit ook een bedrag inbegrepen van 3 inzake meerwerk met betrekking tot werkzaamheden voor de controle van de jaarrekening 2018.

Beloning en vergoedingen bestuurders

Op basis van RJ 271.605 dienen ook vergoedingen te worden verantwoord onder bezoldigingen. In 2019 hebben leden van het bestuur en leden van het verantwoordingsorgaan een onkostenvergoeding gekregen conform het besluit Vergoedingen SER-leden 2014. Er zijn ultimo 2019 een 3-tal externe bestuursleden aanwezig. De vergoeding die deze externe bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden is een marktconforme vergoeding.

	Vergoedingen	
	2019	2018
Bestuursleden	-238	-310
Verantwoordingsorgaan	-6	-7

15. Saldo herverzekering

	2019	2018
Premies herverzekering	-24	-24
Uitkering herverzekering	9	8
Mutatie vordering herverzekerd deel voorziening	9	-8
Mutatie herverzekerd deel voorziening	-9	-
	-15	-24

16. Saldo overdracht van rechten

	2019	2018
Overgenomen pensioenverplichtingen	-	-
Overgedragen pensioenverplichtingen	-	-41
	-	-41

17. Bestemming van saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is geheel ten gunste van de reserve gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Covid-19

Op het moment van publicatie van dit jaarverslag is de wereld in de greep van het coronavirus. Het virus heeft onze samenleving zwaar getroffen. Net als voor iedereen in ons land is het voor onze deelnemers en bestuursleden een onzekere periode met veel zorgen over de gezondheidsrisico's.

De risico's hiervan voor het fonds zijn in kaart gebracht. Het is evident dat de uitbraak van het coronavirus impact zal hebben op de mondiale, Europese en Nederlandse economie. Ook in Nederland zijn de economische consequenties inmiddels merkbaar. De precieze impact op de Nederlandse economie en daarmee op Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland zal afhangen van de snelheid waarmee het coronavirus onder controle komt in binnen- en buitenland, hetgeen op dit moment niet met zekerheid te voorspellen is. De gevolgen van het Coronavirus voor Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland zijn behandeld als gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie verschaffen over de feitelijke situatie per balansdatum. Derhalve heeft Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland geen (cijfermatige) aanpassingen gedaan in de jaarrekening.

In maart 2020 is de financiële positie van het pensioenfonds snel verslechterd door de turbulentie op de financiële markten toe te schrijven aan de uitbraak van het coronavirus (COVID-19). De dekkinggraad is onder druk komen te staan. Ultimo maart 2020 is de nominale dekkinggraad van het pensioenfonds gezakt tot 97,3%. Ultimo mei 2020 is de dekkinggraad weer hersteld tot 104,2%, maar de beleidsdekkinggraad daalde tot 105,8%. Het pensioenfonds verkeert daarmee in een situatie van een dekkingstekort.

Toeslagbesluit 2020

Op basis van de nieuwe afspraken met de werkgever heeft het bestuur in 2020 een toeslagbesluit genomen. Voor alle deelnemers wordt vanuit de fondsmiddelen op basis van de wettelijke regels inzake toekomstbestendig indexeren geen toeslag verleend. De werkgever heeft toegezegd de nota voor de aanvullende toeslagen te betalen. Hierdoor krijgen de deelnemers van het pensioenreglement 1991 een aanvullende toeslag van 2,72%, waardoor hun toeslagverlening gelijk is aan 100% van de CPI ontwikkeling van 2,72%. De overige deelnemers krijgen een aanvullende toeslag van 1,36%, waardoor hun toeslagverlening uitkomt op 50% van de CPI ontwikkeling (1,36%). Deze toeslagverlening is op 1 april 2020 toegekend.

Amsterdam, 24 juni 2020

Het bestuur,

_____
J. van de Ree

_____
L.L. Gastelaars

_____
H.G.I.M. Peters

_____
D.H. Vos

_____
E.J. Deetman

_____
B.A.G. Folmer

6. OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland heeft de jaarrekening 2019 vastgesteld op 24 juni 2020.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. In de uitvoeringsovereenkomst meet de werkgever zijn afspraken gemaakt voor een additionele financiële bijdrage van de werkgever als de dekkingsgraad beneden het minimumvereiste niveau (Ultimo 2018:104,0%) raakt. Voor de specifieke groep gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van pensioenreglement 1991 is overeengekomen dat de werkgever bijstort tot het minimaal vereiste niveau. Voor de overige (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden heeft de werkgever een stellig voornemen om bij te storten tot het minimaal vereiste niveau. De hoogte van de bijstorting is gelijk aan het bedrag wat nodig is om de nominale dekkingsgraad weer op het niveau van 104,0% te brengen. De bestemming van het saldo van baten en lasten over 2019 is opgenomen onder noot 18 van de toelichting op de jaarrekening.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland te Amsterdam is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 370.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 28.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 24 juni 2020

drs. Jan Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland per 31 december 2019 en van het saldo van baten en lasten over 2019, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Citigroup Nederland ('de Stichting') te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 2019;
- 2 de staat van baten en lasten over 2019;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2019; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
Materialiteit van EUR 567 duizend Circa 0,5% van het pensioenvermogen
Kernpunten
Waardering van technische voorzieningen
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 567 duizend (2018: EUR 578 duizend). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2019 (circa 0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het Bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 28 duizend rapporteren aan het Bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Aegon Investment Management B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Dion Pensioen Services B.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Aegon Investment Management B.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Dion Pensioen Services B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Aegon Investment Management B.V. en Dion Pensioen Services B.V. zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2019 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het Bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Aegon Investment Management B.V. en Dion Pensioen Services B.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en uitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Reikwijdte van onze controle inzake fraude

In overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid (maar geen absolute) dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg zijn van fraude of fouten.

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij gebeurtenissen en omstandigheden geëvalueerd die wijzen op een prikkel of druk om fraude te plegen of een mogelijkheid bieden om fraude te plegen ('frauderisicofactoren') om op basis daarvan frauderisico's te identificeren, indien relevant.

Het geïdentificeerde frauderisico is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van fraude gedurende de controle. Op basis van de controlestandaard hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het Bestuur (veronderstelde risico) geëvalueerd. Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is niet van toepassing, vooral omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Onze controlewerkzaamheden omvatten een evaluatie van de opzet en het bestaan alsmede de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het mitigeren van dit risico, een evaluatie van management bias en het identificeren van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Indien wij journaalposten met een verhoogd risico hebben geïdentificeerd, controleren wij deze door middel van validatie van brondocumentatie.

Bij het bepalen van onze controlewerkzaamheden maken wij gebruik van de inschatting en evaluatie van de Stichting met betrekking tot het interne beleid omtrent frauderisico-beheersing (preventie, detectie en respons), inclusief de opzet van ethische standaarden om een open en eerlijke cultuur na te streven.

Wij hebben onze risico-inschatting en controlewerkzaamheden gecommuniceerd aan het Bestuur. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, welk onderzoek vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden om frauderisico's te adresseren hebben niet geleid tot de identificatie van een kernpunt van de controle.

Wij merken op dat onze controle is gebaseerd op de procedures die zijn beschreven in overeenstemming met de toepasselijke controlestandaarden en niet primair zijn ontworpen om fraude te detecteren.

Reikwijdte van onze controle inzake het niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben feiten en omstandigheden geëvalueerd om wet- en regelgeving te identificeren die relevant is voor de Stichting. Wij hebben wet- en regelgeving geïdentificeerd die redelijkerwijs een materieel effect op de jaarrekening kan hebben op basis van onze risico-inschatting en sector kennis, door middel van het bevragen van het Bestuur en een evaluatie van het beleid en geïmplementeerde procedures ten aanzien van het voldoen aan wet- en regelgeving.

Geïdentificeerde wet- en regelgeving is besproken binnen het controleteam en wij zijn alert op aanwijzingen van het niet voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle. De potentiële impact van wet- en regelgeving varieert sterk:

- De Stichting is onderhevig aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en verslaggevingstandaarden (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben het voldoen aan deze wet- en regelgeving vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening.
- Daarnaast is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims.
- Wij hebben het Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

De Nederlandse controlestandaarden beperken onze controlewerkzaamheden met betrekking tot het identificeren van het niet voldoen aan wet- en regelgeving met een indirecte invloed tot het bevragen van het Bestuur en inspectie van correspondentie met toezichthoudende instanties alsmede andere juridische correspondentie. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot het identificeren van gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving anders dan wat reeds door de Stichting is geïdentificeerd.

De impact van bekende gevallen of vermoedens van niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben wij geadresseerd in de controlewerkzaamheden met betrekking tot de relevante elementen zoals verantwoord in de jaarrekening.

De uitgevoerde werkzaamheden inzake het adresseren van het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving hebben niet geleid tot het identificeren van een kernpunt in onze controleverklaring.

Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch onderzoek naar het voldoen aan wet- en regelgeving. Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Indien de gevolgen voor de jaarrekening van het niet voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) minder direct van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het Bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het Bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het Bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt van onze controle.

Het Bestuur heeft in de toelichting in noot 2.12 en 2.13 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. In noot 2.5 (schattingwijziging) zijn de schattingswijzigingen in actuariële grondslagen toegelicht. In de risicoparagraaf 2019 is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaire over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het Bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het Bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De

---

gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur voor de jaarrekening

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 24 juni 2020

KPMG Accountants N.V.

N. ten Dam RA